İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİCİLİĞİ

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÇALIŞANLARIN SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNE BAKIŞ AÇILARI:

HİZMET SEKTÖRÜNDE BİR ÇALIŞMA

Duysal KANDEMİR

200026024

Orcid No: https://orcid.org/0000-0003-3264-0822

İstanbul, 2023

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİCİLİĞİ

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÇALIŞANLARIN SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNE BAKIŞ AÇILARI:

HİZMET SEKTÖRÜNDE BİR ÇALIŞMA

Duysal KANDEMİR

200026024

Orcid No: https://orcid.org/0000-0003-3264-0822

Danışman: Doç.Dr. Hüseyin ARSLAN

İstanbul, 2023

TEŞEKKÜR

Değerli hocalarım Doç. Dr. Osman BAYRAKTAR'a, Doç. Dr. Hüseyin ARSLAN'a;

Tüm lisans ve yüksek lisans hocalarıma;

Mülakat konusunda yardımlarını esirgemeyen değerli dostum Gökhan ACAR'a,

Fikirleriyle bana katkı sağlayıp her aşamada beni destekleyen, Dr. Hüseyin KOÇ'a, Davut ÖKSÜZ'e;

Araştırmanın her aşamasında katkısı bulunan sevgili yeğenim Beyzanur KANDEMİR'e ve kızım Yaren KANDEMİR'e;

Mülakata katılan ve verdikleri geri bildirimler ile araştırmamı destekleyen tüm katılımcılara;

Yaşı ve yaşanmışlığı bilgi, tecrübe ve eğitimle perçinleştirmeye çalışan kendime;

Teşekkürlerimi sunuyorum.

Duysal KANDEMİR

İstanbul, Mayıs 2023

HİZMETE ÖZEL

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : E-65836846-044-268827 3.11.2022
Konu : Etik Onayı

Sayın Duysal KANDEMİR

İlgi : 17.10.2022 tarihli dilekçeniz.

İlgi yazınız ile "Çalışanların Sosyal Güvenlik Sistemine Bakış Açıları: Sağlık ve Otel Sektöründe Bir Çalışma" isimli çalışmanın görüşme sorularına Etik Kurul onayı talep edilmektedir.

Adı geçen ve ekte yer alan görüşme soruları, Üniversitemiz Etik Kurulunca incelenerek etik tanım, değer ve ilkelere aykırı bir düzenleme tespit edilmediği, önerilen görüşme sorularının etik kurallara uygun olduğu ve etik onayının verildiği ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Elçin AYKAÇ ALP
Rektör Yardımcısı

Ek: Etik Onaylı Görüşme Soruları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: E4EB688C-2E39-43A7-A529-E755BD6C4FA0 Belge Doğrulama Adresi: http://e-belge.ticaret.edu.tr
Adres: Örnektepe Mah. İmrahor Cad. No: 88/2 Beyoğlu/İstanbul
Telefon No: 444 04 13 / 4580 Faks No: 0212 320 70 11
E-Posta: bsu@ticaret.edu.tr İnternet Adresi: www.ticaret.edu.tr
KEP Adresi: ticaretuniversitesi@hs02.kep.tr
Ayrıntılı Bilgi İçin: Bahadır ÖZ
Büro Personeli
Telefon No: 444 0 413 - 4580

İÇİNDEKİLER

Özet iii

Abstract iv

Tablolar Listesi xviii

GİRİŞ XİX

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI BOYUTLARI

1.1. Sosyal Güvenlik Sistemi Kavramı

1.2. Sosyal Güvenliğin Amaçları

1.3. Sosyal Güvenlik Sisteminin Gelişimi

1.3.1. Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin Tarihsel Gelişimi

1. 3.1.1. Osmanlı Dönemi

1.3.1.2. Kurtuluş-Cumhuriyet Dönemi

1.4. Sosyal Güvenliğin Uluslararası Uygulamaları

1.4.1. Sosyal Güvenlik Sistemindeki Son Gelişmeler

1.4.2. Almanya Sosyal Güvenlik Sistemi (Bismark)

1.4.3.İngiltere Sosyal Güvenlik Sistemi (Beveridge)

1.4.4. İsveç Sosyal Güvenlik Sistemi

1.5.ABD Sosyal Güvenlik Sistemi

1.5.1. Japonya Sosyal Güvenlik Sistemi

1.5.2. Karma Model

2.SOSYAL GÜVENLİK İHTİYACI PSİKOLOJİK ETKİLERİ

2.1 Pozitif Psikoloji

2.2 Psikolojik Sistemlerin Getirdiği Yorumlar

2.2.1. Ahilik

2.2.2. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi

2.2.3. Alderfer'in Varoluş Erg Kuramı Ve Geliştirilen Diğer Kuramlar

3. SOSYAL GÜVENLİĞİN İNSAN PSİKOLOJİSİNE ETKİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1 Araştırmanın Amacı Ve Yöntemi

3.2 Psikolojik Etkiler ve Psikologla Görüşme

3.3 Sosyal Güvenlik Uzmanı İle Mülakat

3.4 Derinlemesine Mülakat

Tartışma

SONUÇ VE ÖNERİLER

EKLER

KAYNAKÇA

ÖZ

Sosyal Güvenlik sistemi, insanların güvenlik ihtiyacını karşılamaya yönelik zamanla gelişen ve değişen bir koruma sistemidir. İşçi sınıfının artması ve kötü çalışma koşulları, sosyal güvenlik ihtiyacını kaçınılmaz bir hale getirmiştir. Çalışanların ve yakınlarının bu koşullardan maddi manevi etkilendiği görülmüştür. Bu sebeple ekonomik ve psikolojik açıdan iyileştirmeler yapılması gerekmiştir.

Çalışmanın amacı, Sosyal Güvenlik sisteminin insan psikolojisine etkisinin boyutlarını tespit etmektir. Sosyal güvenlik kavramının açıklanıp gelişimi ve tarihçesi literatür taraması yöntemi ile incelenecek ve kaynaklardan edinilen bilimsel verilere göre anlatılacaktır. Nitel bir araştırma yöntemi olan derinlemesine mülakat yöntemiyle SGK uzmanı ve psikolog görüşmeleri, sisteme ve konuya ilişkin kavramlar soru ve cevap şeklinde açıklanacaktır. Sağlık ve Otel çalışanları üzerinde Sosyal Güvenlik üzerine hazırlanmış olan sorularla mülakat yöntemi genişletilerek günümüzdeki avantajlar ve dezavantajlar yerinde incelemek maksadıyla gerek kamusal alandaki gerekse özel sektörde sağlıklı verilere ulaşabilmek amacıyla derinlemesine mülakat yöntemi ile açıklanmaktadır.

Ortaya çıkan sonuçlarda sosyal güvenlik sistemine dahil olmanın insan psikolojisi üzerinde güçlü ve önemli düzeyde olumlu etkisi tespit edilmiştir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile sosyal güvenlik haklarının gelişimi arasında ters orantı olduğu anlaşılmıştır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin vatandaşlarının bu durumdan fazlasıyla etkilendiği görülmüştür. Ülkemizin sosyal güvenlik sisteminin ileri düzeyde iyileştirilebilir olduğu kanısına varılmıştır. Eğitim ve gelişim odağında birliğin ve beraberliğin sağlanması gerektiği görülmüştür. Nitekim gelişmiş ülkeler zenginleşmeden önce Sosyal Güvenlik sistemlerini kurarak bu alanda öncü olmuşlardır.

Anahtar kelimeler: Sosyal Güvenlik, Psikoloji, Çalışan, Ekonomi ve Eğitim

ABSTRACT

The social security system is a system that has developed and changed over time to meet the security needs of people. The increase of the working class and the poor working conditions have made the need for social security inevitable. It has been seen that the employees and their relatives are affected materially and spiritually by these conditions. Therefore, improvements should be made in economic and psychological terms.

The aim of my study is to determine the dimensions of the impact of the social security system on human psychology. The concept of social security will be explained and its development and history will be examined by literature review method and explained according to scientific data obtained from sources. With the in-depth interview method, which is a qualitative research method, SGK expert and psychologist interviews, concepts related to the system and the subject will be explained in question and answer form. The interview method is expanded with questions prepared on Social Security for Health and Hotel employees in order to examine the advantages and disadvantages of today on site, with the aim of reaching reliable data in both public and private sectors.

In the results obtained, it was determined that being included in the social security system has a strong and significant positive effect on human psychology. It was understood that there was an inverse proportion between the level of development of countries and the development of social security rights. It has been seen that the citizens of underdeveloped and developing countries are affected by this situation more than enough. It was concluded that our country's social security system can be improved at an advanced level. It has been seen that unity and solidarity should be ensured with education and development at the center. Indeed, developed countries have pioneered in this field by establishing their Social Security systems before they became rich

Keywords: Social Security, Psychology, Employee, Economy and Education.

GİRİŞ

İnsanların gelirlerinden bağımsız olarak sosyal, doğal ve hayati tehlikeler karşısında toplum huzurunu ve refahını bozan durumlara karşı bireyleri koruma altına alan sistem, sosyal güvenlik sistemidir. Bu koruma alanları meslek hastalığı, iş göremezlik, yaşlılık, malullük, doğum yardımı, ölüm aylığı yardımları olarak sıralanabilir. Sosyal Güvenlik haklarıyla güvence altına alınabilir.

Çok eski dönemlerden beri insanlar; mutlu olma, hayattan zevk alma ve kendini iyi hissetmeye ilişkin arzulara sahiptir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısı itibarı ile bu meselelere dair araştırmalar yapılarak sistemin temellerini oluşturacak birçok çalışma yapılmış nispet sonuçlar alınmıştır. Bu bilimsel çalışma ve araştırmaların altında yatan sebep olumlu psikoloji diyebileceğimiz mutluluk kavramıdır.(Kula,Çakar,2015).

Araştırmacılar bu çerçevede sağlıklı bireylerin üzerinde ruhsal açıdan çalışmalar yapmış ve bu çalışmalarda dikkat edilen husus, bireylerin yaşamındaki değerler olgusu olmuştur. Bireylerin hayatı daha değerli, anlamlı kıldığına dair etkenlerin detaylı incelenmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Demokratik bir düzende, insan hakları devlet hukukundan önce gelir ve bağımsızdır. İnsan haklarının korunması huzur ve barış ortamını sağlarken, insanoğlunun da güven duygusunun temellerini atmaktadır. Bu bağlamda bireyler yıllar boyunca hakları için mücadele ederek bu uğurda türlü zorluklara maruz kalmıştır. Bu sebeple Sosyal Güvenlik hakları insan haklarının önemli bir uzantısı olagelmiştir.

Son yıllarda sosyal güvenlik alanında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Çalışanı koruma altına alma stratejisi, sosyal bakım ve yardımlar, işsizlik güvencesi, emeklilik şartları iyileştirilmiştir. Yapılan iyileştirmelerin çalışan psikolojisi üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Çalışan kişilerin kendilerini güvence altında hissetmeleri sağlanmış bu da iş ortamındaki başarıyı artırmıştır.

Bu kapsamda çalışma belirli kısımlara ayrılarak detaylı inceleme yapılacaktır. Girişten sonra Kavramsal Çerçeve içerisinde genelden özele doğru açıklamalarla konu

detaylandırılacak devamında Sosyal Güvenlik kavramı tanımı üzerinde durulacaktır. Sistemin tarihçesi hem dünya hem de ülke genelinde incelenecek bu alanda yapılan çalışmalar ve öne çıkan sistemler anlatılacaktır.

Sosyal Güvenlik sisteminin tanımı, tarihçesi, psikolojik boyutları ele alınarak Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisiyle bütünleştirilecek konuya ilişkin psikolojik ve fizyolojik etkileri anlatılacaktır.

Alanında uzman kişilerle yapılandırılmış mülakatta sosyal güvenlik sisteminin gelişmeleri ve sistemin çalışan üzerindeki psikolojik etkileri üzerinde durulacaktır. Sağlık ve otel çalışanlarıyla derinlemesine mülakat yapılacak bu çalışmada birbirinden farklı sosyal, ekonomik, kültürel yapıdaki insanların farklı görüş ve duyguları ele alınacaktır.

Derinlemesine mülakat sonuçlarından ortak bulgular çıkarılacak ve bu kapsamdaki görüşler analiz edilecektir. Sonuçları anlamlandırma ve sosyoekonomik düzeylerini belirlemek için veriler grafiklerle desteklenecektir.

Tüm bu çalışma kapsamında sosyal güvenlik sisteminin amaçları, tarihsel gelişimi, öncü olan sistemler, çalışan ve çalıştıran üzerindeki psikolojik etkiler analiz edilip sonuç kısmında yorumlanacaktır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Sosyal Güvenliğin Özelliği, ‘’*Sosyal korumayı gündeme taşımasıyla beraber, güvenliğin kapsamı dışındaki kişileri ve riskleri de kapsayan geniş bir kavramdır. Sosyal koruma ise universal yardımların muhtaçlık şartına bağlı kısmını içerir, karşıtlık şartı yoktur.*’’ (s.56)

İşçi ve işveren arasındaki prim esasına dayalı parasal transferleri kapsayan sosyal sigorta ve sosyal yardım programlarını içerir. Kapsadığı durumlar çok geniş olmakla beraber analık, yaşlılık, hastalık, iş göremezlik gibi çeşitli olumlu ve olumsuz olgular olarak sıralanabilir. Her halükarda sosyal güvenliğin yegane ve asıl amacı; mağdur ve mağduriyet riski taşıyan, toplumun bir parçası olan; kişi, kurum veya birliklerin güven içerisinde maksimum refah düzeyinde yaşamasıdır (Atılgan, 2016).

Sosyal güvenlik sistemlerinin varoluş sebebi bireylerin kazançlarını ve çalışma yeteneklerini etkileyen risklere karşı bireyleri korumak ve bu tür risklerin zararlarını telafi etmeye çalışmaktır (Süngü, 2007).

İnsanlar, geleceklerine daima güvenle bakmak isterler. Bu gereksinim tarihten günümüze önemli bir yer tutmaktadır. Bu amaçla karşılaşabilecekleri bazı riskleri önlemeye çalışmışlardır. Önleyemedikleri dolayısıyla karşılaştıkları risklerin zararlı sonuçlarını gidermeyi hedeflemişlerdir. Belirtilen bu süreç içerisinde, bazı tehlike ve riskler önceden tahmin edilmiş, bazılarına ise hazırlıksız yakalanılmıştır Bu sebeple bireyler yaşamları sırasında karşılaşabilecekleri risklere karşı korunmak ve geleceğinden emin olmak ihtiyacını hissetmiştir.

Bireysel veya toplu olarak önlemler almaya çalışılmıştır. Bu önlemler ilk çağlarda sistemli bir yapıdan uzak bir biçimde ve bireysel ölçülerde yürütülmüştür. Ancak zamanla ‘’Sosyal devlet’’ olgusunun çıkmasıyla birlikte, bu önlemler sosyal güvenlik adı verilen bir sistem içerisinde ele alınmaya başlanmıştır.(Altın, 2010).

Geniş anlamda ele alındığında sosyal güvenlik; bireylere gelir güvencesi ve tıbbi yardım sağlama amacı güden kurumlar, ölçütler, haklar ve yükümlülükler bütünü olarak tanımlanabilir (Ulutürk, Dane, 2009) Bu çalışmadaki araştırma nitel özelliklere sahip olan çok yaygın olarak kullanılan, derinlemesine mülakat yöntemidir.(Boyce,Neale2006).

Bu yöntemdeki amaç, Otel ve sağlık çalışanı olan katılımcıların SGK sistemiyle ilgili düşüncelerini ve analizini yapıp çıkan sonucu değerlendirmek olacaktır. Sanayi Devrimi ile birlikte yoğun iş ortamı, artan işçi sayısı çalışma kavramını başkalaştırmıştır. Herkes çalışma hakkına sahiptir ve bu hak devlet tarafından vatandaşlara verilen pozitif statü hakkıdır.

Bireyler yaptıkları işlerden ekonomik, psikolojik, sosyal ve kültürel açıdan etkilenirler. Bu etkilerin olumlu sonuçlar doğurması kişilerde doyum sağlar. Çalışma sürelerinin insan ömründeki uzunluğu ele alındığında bireylerin tatmin olması oldukça önemlidir

Çalışma şartları ve zaman kavramı da iş tatmini ve ruhsal boyutu önemli ölçüde etkilemektedir. Toplumsal güvenlik sağlanırken bu esaslarda göz önünde bulundurulmalıdır. Demografik değişimler ölüm ve doğum oranlarının ülkeden ülkeye farklılık göstermesi sosyal güvenlik sistemini büyük ölçüde etkilemektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere bakıldığında bu durum açıkça görülmektedir.

İşletmelerde kritik öneme sahip insan kaynağı faktörü mutlaka yönetim tarafından motive edilmesi ve desteklenmesi gereken önemli bir unsurdur. Motivasyon kişinin davranışlarıyla yakından ilişkili bir kavramdır. Motivasyonun oluşmasında psikolojik eylemlerle birlikte çevredeki nesnelerde önemli roller üstlenmektedir. Motivasyonun oluşmasında çeşitli araçlar vardır bunlar Psiko Sosyal motivasyon araçları, takdir, örgüt uyumu, Sosyo- kültürel katılımlar ve değer statü gibi. Örgütsel-Yönetsel motivasyon araçları. Hedef belirleme, sorumluluk devri, liderlik iş güvencesi gibi. Ekonomik motivasyon araçları, ücret, ikramiye, ödüller, yetkinlik şeklindedir. (https://www.bmij.org/index.php/1/article/view/1066)

1.SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI BOYUTLARI

1.1.Sosyal Güvenlik Sistemi Kavramı

Sosyal Güvenlik çok çeşitlilik içeren bir kavramdır. Sosyal güvenlik tanımı bir ülkede yaşayan insanların hem içinde bulunduğu durumu, hem de geleceğini güvence altına almayı amaçlamaktadır. Amaç sadece insanın değil toplumun güvencesini de sağlamaktır. Diğer bir ifade ile açıklamak gerekirse fert ve toplum açısından ekonomik yönü ile yeterli gelire sahip olma ve bu gelirin devamlılığını sağlama, toplumun gelecekteki yaşantısını güvence altına almayı hedefleyen sistemler bütünüdür denebilir.

Sosyal Güvenliğin gelişmesine yol açan en büyük sebep risk faktörüdür. Bunları sıralamak gerekirse ilk sırada; fiziksel riskler örneğin; hastalık, kaza, ölüm, yaşlılık, malullük vb. gelirken ikinci sırada ise işsizlik tehlikesi gelir. Giderlerin artması, gelirlerin zamana göre azalması, gelir gider dengesizliklerine yol açar. Zamanla sanayileşen toplumlar ister istemez tasarrufa gitmek zorunda kalmıştır. Kişisel, tedbirler de sonuçsuz kalmış ve kurumsal açıdan yetersizlikler olmuştur. Bunların sonucunda bir takım sosyal yardımlaşma sandıkları, özel sigorta ve tasarruf kuruluşları ve fonları faaliyete geçmiştir (İzgi,2008)

.Sosyal güvenlik kavramı sosyal güvenlik yardımları ve sosyal adalet ilkeleriyle normatif bir sistemdir. Özellikle Avrupa ülkelerinde giderek daha fazla sorgulanan, sosyo ekonomik değişiklikler, mali uygulanabilirlik, eşitlik, yeterlilik, kamu bütçelerinin ağırlığı, küreselleşme gibi nedenlerden dolayı sistem eleştirilmiştir. Bunun sebepleri arasında, ihtiyaç temelli sosyal güvenliğe yönelik açık bir eğilim ve yasal kapsamda tanımlanabilir olmasıdır. Diğer etkenler ise ülkelerdeki politik değişimler ve elverişli iş gücü piyasası koşullarıdır. Genel anlamda bakıldığında Sosyal güvenlik tüm dünyada kullanılan etkinliğini ve yetkinliğini ispatlamış yaşamın vazgeçilmez bir parçasıdır.(Avrupa sosyal güvenlik dergisi)

Sosyal güvenlik sosyal sigorta kapsamında emek tarafından kazanılmış olanın sermayeye dönüşmesidir. Sosyal güvenliğin, üretim sürecine dahil olması emek maliyeti

ile gerçekleşmektedir. Ardından üretim, dolaşım ve bölüşüm devamında tüketimle ilişkili olarak bir emek piyasası oluşturmaktadır. (Akyüz,2008).

Büyüyen bir ekonomi ve aktif işgücü piyasasında ekonomik kalkınma için Sosyal güvenlik önemli bir araçtır. İşletmeler için maliyet gibi görülürken, çalışanlar yakınları ve toplum için yaşamsal destek ve yatırım olarak önemini korumaktadır.

Sosyal dayanışmanın temeli içerisinde önemli yer tutmaktadır. Aynı zamanda ülkelerin ve toplumların gelişmişlik düzeylerinin önemli bir göstergesidir. Sosyal güvenlik tarihten günümüze, çağdaş devlet anlayışının vazgeçilmez unsurları arasındadır.(Yılmaz,2011)

Sosyal güvenlik, insan yaşamında doğumdan ölüme kadar, hatta ölümden sonraki süreci de içerisine alan, ilkeleri arasında kar amacı gütmeyen, bütün sosyal riskleri kapsayan, zorunlu ve prim esaslı olan devlet garantisi altındaki bir haktır.

1.2.Sosyal güvenliğin amaçları

Sosyal risklere karşı içerisinde sosyal adaleti sağlamaya çalışan bir sistemdir. Her bireye asgari bir yaşam düzeyini yaşatmayı hedef alan, ihtiyaç ölçütleriyle dikkate alınması mümkün olan güvenlik sistemidir. Burada devlete ve kamu otoritelerine düşen temel görev, yaşam düzeyinin yükseltilmesi, adaletin tam ve eksiksiz sağlanmasıdır.

"Vatandaş hakları" olarak adlandırılan sosyal güvenlik sisteminden yararlanma bireylerin önceden ödedikleri ücret ya da devlet tarafından kendilerine yapılan yardım şeklindedir. Bireylerin yaşamında ortaya çıkan her türlü tehlikelere karşı amaç vatandaşı koruma altına alırken aynı zamanda insan onurunu da korumaktır.

Sosyal güvenliğin ekonomik ve siyasi amaçları vardır. Ekonomik amaç sosyal güvenlik uygulamalarıyla ekonomik dengeyi sağlamak olurken, siyasi amaç sosyal devlet anlayışıyla toplum için insanlık haysiyetine yaraşır hayat seviyesinin sağlanmasıdır. Bunlar gerek kamu gerekse gönüllü kuruluşlar yoluyla sağlanan sosyal yardım ve sosyal hizmetlerdir.(Çırak,2017).

Sosyal güvenliğin amacı; sosyal hayatın getirdiği ve gelecekte olabilecek kaza, iş kazası, hastalık, yaşlılık, ölüm, işsizlik gibi riskler karşısında kişileri güvence altına

almak ve ekonomik düzeni korumaktır. Sosyal güvenlik aynı zamanda kişilere ve ailelerine iktisadi ve sosyal risklerden dolayı yaşam düzeylerinde ve standartlarında belirli bir çizginin altına düşülmeyeceği güvencesinin sağlanması amaçlıdır. Bir diğer amaç ise bireylerin geleceğe ümitle bakabilmesini sağlamak ve dayanışma kültürüne katkı sağlamaktır. (Göçmen,2018).

Sosyal güvenlik kurumunun kalkınma planlarına uygun bir şekilde sosyal politikaları uygulamak, kurum ve kuruluşlar arasında gerekli koordinasyonu sağlamak, çalışmaları yürütmek, hak ve yükümlülükler noktasında edimleri yerine getirmek gibi fiili amaçları bulunmaktadır.(Sofuoğlu,2019)

1.3. Sosyal güvenlik sisteminin gelişimi

Sosyal güvenlik, temeli çok eskilere dayanan, zaman içerisinde çok gelişen, sistemleşen bir olgudur. Dolayısıyla Güvenliğin gelişimini incelerken tarihsel sürecini de yadsımamak gerekir.

Tarihsel süreci özetlerken bu evreler içindeki önemli noktaları Sosyal gelişimin ne kadar gelişip yenilendiğini gözden kaçırmamak gerekir (Levent, 2013).

Sanayi inkılabı sonrasında batı toplumlarında sosyal ve çalışma hayatının seyri çerçevesinde Sosyal Güvenlik Sistemindeki gelişmeler hız kazanmıştır. Sanayileşen toplumlarda bu evrede tehlikelere karşı geleneksel koruma mekanizmalarının yetersiz kalması sebebiyle iş kazası ve meslek hastalıklarını en aza indirme ve bunlara karşı sosyal güvence temin etmek düşüncesiyle 1880'li yıllarda Almanya'da Bismarck tarafından sosyal güvenlik tedbirleri alınmıştır.

Bilinen ikinci büyük gelişime gelişmeyi 1935 yılında ABD'de başkan Roosevelt tarafından çıkarılan Sosyal Güvenlik yasası oluşturmaktadır. Bu alandaki üçüncü önemli adım, 1942'de tam istihdamı amaçlayan aynı zamanda İngiltere vatandaşlarının tamamını kapsamayı hedefleyen Beveridge sistemi ile atılmıştır. Burada göz önüne alınması gereken husus; çeşitli ülkelerde uygulanmakta olan sosyal güvenlik sistemleri ve bununla ilgili gelişmeler; bu ülkelerin sosyal ve iktisadi gelişmişlik düzeylerinin yanı sıra yönetim şekilleri ve bu mesele ile ilgili takip ettikleri politikalar ile birlikte kültürel yapılarıyla da ilişkili olması hususudur (Tepekule, 2008).

1.3.1. Türkiye'deki Sosyal Güvenlik Sisteminin Gelişimi

Osmanlı Devleti döneminde Batı ülkelerinin sanayileşmedeki gelişmişliğini yakalamak için hızlı hamleler yapılmış olmakla birlikte geniş coğrafyasının çeşitli bölgelerinde vuku bulan savaşların doğurduğu olumsuz etkilerle beklenen sonuca varılamamıştır. Bu çerçevede ülkemiz birtakım sosyal ve ekonomik nedenlerden ötürü sanayileşme sürecine batı ülkelerine göre daha geç başlamıştır.

Osmanlı döneminde sosyal güvenlik algısının hayır ve yardımseverlik üzerine kurulması, işveren ve işçi arasında güçlü bir bağ olmaması, yetersiz sosyal koruma önlemleri gibi nedenler sürecin geç başlamasına sebebiyet vermiştir. 1923-45 Dönemi, Sosyal güvenlik açısından kurumsallık yapısının oluşturulmasına yönelik alınan ilk tedbirlerin alındığı dönemdir. 1926 tarihli Borçlar Kanunu ile Çalışanın Sosyal güvenlik hakkı işçiler iş kazalarına maruz kaldığında sorumlu tutulmuş ve sigortadan doğan haklar gereği prim esasıyla sigortalı sayılmıştır.1930 ''Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'' ile Çalışanı özellikle kadın ve çocuk işçileri koruyan ve gerekli sağlık yardımlarını içeren Türk Sosyal Güvenlik sistemi gelişim göstermiştir (Alper, 2016).

Türkiye'nin yeniden sanayileşme süreci, Cumhuriyet Dönemine denk gelmiştir. Sosyal güvenlik sisteminin oluşması ise oldukça yavaş seyretmiş ve modern anlamdaki sosyal sigortaların sistemleşmesi 1936 İş Kanunu ile başlamıştır.

Ülkemizdeki bu gelişim sürecini Osmanlı, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet dönemleri olarak sıralamak mümkündür.

1.3.1.1. Osmanlı Dönemi

Osmanlı Devleti'nin sanayileşmeye hazır olamaması, olduğunda da düzgün bir şekilde gelişememesinden dolayı sosyal güvenlik sistemi ve politikaları gelişim gösterememiştir. Ancak bu sosyal korumanın olmadığı anlamına gelmez. Bu dönemde çok çeşitli sosyal müesseselerinin oluşması İslam dininin buyrukları ve yardımlaşma kurallarıyla çok yakından ilgilidir. Bunlar, sadaka, fitre, zekat ve kurban gibi örnekleri içerir. Hatta zekat bugünkü modern yapıyla çok bağlantılı kuralları gelir üzerinden vergileme şeklindeki sistemi içermektedir. Vakıflar ise iktisadi gelirin, belirli bir amaca hizmet etmesinin en büyük örneklerindendir (Alper, 2016).

Osmanlı'da ahilik ve lonca teşkilatı gibi mesleki örgütlerin yanı sıra hayır kurumları, tımar sistemi, aile ve kişilerin yardımlaşması gibi araçlarla sosyal koruma sağlanmıştır.

Osmanlı döneminde Sistemli bir sosyal güvenlik yerine, imparatorluk ve din felsefesinin hakim olması kişisel güvenliği, geliştirmiş ve Osmanlı gerileme dönemine kadar sorun oluşmamıştır Gerileme döneminden sonra ise birtakım yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. ''*Özellikle yaşlılık tehlikesi için oluşturulan ve bugünkü sosyal güvenlik sistemimizin kurumsal yapısının şekillenmesinde de büyük etkisi olan kurumlar şunlardır: Askeri Tekaüt Sandığı (1866), Sivil Memurlar Emekli Sandığı (1881), Askeri ve Mülki Tekaüt Sandıkları (1909), Şirketi Hayriye Tekaüt Sandığı (1917). Tekaüt sandıklarının kuruluş itibariyle ilk sosyal sigorta kurumundan (1881), Almanya) daha önce oluşturulması dikkat çekicidir.*'' (Alper, 2016).

Genel bir değerlendirme yapılacak olursa, Osmanlı döneminde Sosyal güvenlik ihtiyacı, İslami kurallar içerisinde yürütülmüştür. Buna ilave olarak kurulan vakıflar(Avarız) sandıkları, han, ,hamam, kervansaray, hastane, imarethaneler gibi insanların karşılaşacakları riskler karşısında hizmet vermek amacıyla kurulmuştur.

Osmanlı imparatorluğundaki ekonominin daha çok tarıma dayalı olmasından dolayı toprak düzeni, devletin sosyal güvenlik ihtiyacını karşılamasında çok etkili olmuştur. Tımar arazilerinden elde edilen gelirler, devlete hizmet etmiş insanlara özellikle yaşlılık ve gazilik durumlarında hayat güvencesi olmuştur. Bu arazilerden elde edilen gelirler aynı zamanda dul ve yetim insanlara da sağlanmıştır.(Göçmen,2018)

1.3.1.2. Kurtuluş Savaşı Dönemi

Ülkemizde Cumhuriyetin kurulmasından hemen önceki yakın dönemde işçi kesiminin ağır çalışma koşullarından dolayı Zonguldak ve Ereğli maden işçileri temelli iki kanun çıkarılmıştır. Bu noktada ilk olarak Sosyal Güvenlik reformu olarak adımlar atılmıştır (Levent, 2013).

Sanayileşme dönemiyle beraber bazı riskler ortaya çıkmış ve bu durum sosyal güvenlik sistemlerine ihtiyaç duyulmasına yol açmıştır. Bu açıdan bakıldığında Sanayi Devriminin sosyal güvenlik sisteminin tarihsel gelişiminde etkisinin büyük olduğu görülmektedir.

Sanayi devrimiyle birlikte sosyal güvenlik sistemi modernleşme yoluna girmiş ve bu alanda önemli değişikliklere uğramıştır. Toplumsal hayatın Sanayi Devriminden ciddi derecede etkilenmesi yeni çözüm arayışlarını beraberinde getirmiştir. Köyden kente göçlerin yaşanması, şehirleşme, artan işgücü, emek arzı işverenler açısından fırsat bilinmiş; işverenler işçileri birer üretim aracı görerek onları ağır şartlar altında ve düşük ücretlerle çalıştırmıştır. *"İşçiler arasında meydana gelen rekabet, işverenlerin ücretleri düşürmelerine, çalışma koşullarını zorlaştırmalarına ve çalışanların tehlikelere karşı korunmalarına, aynı zamanda işçilerin karşılaştıkları herhangi bir sorunda işverenlerin yerlerine yeni işçiler almalarına neden olmuştur.'' (*Yılmaz, 2011).

Cumhuriyet Dönemi

"İş Hukuku, çalışanlarla çalıştıranların hukukî ilişkilerinden doğan meseleleri sosyal anlayışla düzenleyen kaidelerin meydana getirdiği bir hukuk dalıdır. Memleketimizde bu alandaki ilk büyük adım 1936 tarihli ve 3008 sayılı Iş Kanunu ile atılmıştır." (Oğuzman)

"İşçi meselelerini ülkemizde sosyal bir düşünceyle geniş açıdan ilk düzenleyen kanun işte bu iş kanunu olmuştur. Bu kanun, işçilerin ücret ve çalışma süresi bakımından durumlarını iyileştirmiş, iş yerinde gerekli emniyet ve sağlık tedbirleri alınmasını düzene koymuştur." (Oğuzman)

Çıkarılan İş Kanunu Türkiye'de bir ilk olan Sosyal Güvenlik Sisteminin temellerini oluşturmuştur (Levent, 2013). Bugün de geçerliliğini sürdüren çalışanı işe başladığı andan itibaren koruma altına alan yasa diyebileceğimiz sistemin temelleri 1936'ya dayanmaktadır. Ancak bu durum kişilerin hür iradesine bırakılmıştır. 3008 sayılı İş Kanunu yasası içerisinde yaşlılık, ölüm, hastalık, işten ayrılma halleri açıkça kanun esasında belirtilmiş, günümüze uzanan sosyal haklar devletin güvencesi kapsamına girmiştir (Levent,2013).

Bugün de yaşam koşulları ne kadar gelişirse gelişsin kişilerin kendisini iyi hissetme hali güvence kapsamı içerisinde düşünüldüğünde Sosyal Güvenlik özel sigortanın dışındaki reform yapısı olarak gözükmektedir (Levent,2013).

– 1945'den Sonraki Dönem

Bu dönemde, 1945-1946 yıllarında iİşçi sigortaları kanunu hazırlık çalışmaları yapılmış olup ilerleyen yıllarda genişletilip 4772: iş kazaları, meslek hastalıkları, 5502: Analık, 6900: Ölüm, yaşlılık, maluliyet sigortaları eklenerek, 1949 yılında 5434 sayılı kanun numarası ile çıkarılmıştır. Bu kanun Çalışanları, aynı çatı altında toplayıp haklarının genişletilmeden emekliliğe kadar sürdürülmesini sağlamıştır., 1945' den başlayan süreç, 1950 yılına kadar adım adım genişletilerek devam etmiştir.

Türkiye cumhuriyeti gelişen dünyada, Sosyal güvenlik alanında her türlü soruna ve İkinci Dünya Savaşı koşullarına rağmen yenilik ve gelişmelere açık olmuştur. 6 Nisan 1949'da Bakanlar kurulunda, İnsan hakları Evrensel bildirisi kabul edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti 1949 yılında Dünya Sağlık Örgütüne üyesi olmuştur. Denilebilir ki Sosyal güvenlik ve sağlık alanındaki gelişmeleri yakından incelemiş, takip etmiş ve sonrasında ülkemiz koşullarına uygun olanları onaylamıştır (Çalışır, 2021).

– 1961 Anayasası ve Sonrası

Ülkemizde, 1961 Anayasası ile Sosyal güvenlik önemsenmiş ve anayasal hak haline gelmiştir. Sosyal devlet olabilme özelliği ve devletin bu alanda öncülük yapması gerekliliği ile atılmış önemli adımlardandır. Örneğin, işçilere sendika kurma hakkı verilmesi ve Devlet Planlama Teşkilatının kurulması çalışmaları bunlar arasındadır (Durdu ve Çımrın,2015).

Sosyal Sigortaların oluşmasında çok etkili olan bu haklar; devletin çalışanı, vatandaşını koruması anlamında tüm risk faktörlerine karşı önlem alma noktasındaki en önemli adımlardır. Buna ilave olarak "Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu, kısa adıyla Bağ-Kur, esnaf ve sanatkarların ve diğer bağımsız çalışanların sosyal güvenliğini sağlamak amacıyla çıkarılan ve **2 Eylül 1971** tarihinde kabul edilen 1479 sayılı Kanun...." (Güngör) ve 1976'da çıkarılan muhtaç ve kimsesiz insanlara aylık bağlanması kanunu çok etkili ve önemlidir. Bu da göstermiştir ki ülkemiz dünyada çeşitli ülkelerde uygulanan program ve gelişmelerden etkilenerek kendi sosyal güvenlik sistemini iyileştirme yönünde doğru adımlar atmıştır. Başlangıçta işçiyi korumak, çalışanı desteklemek üzere kurulan Sosyal sigortalar, kapsamını genişletmiş, buna emeklilik, yaşlılık, muhtaçlık, analık gibi kavramları ve hakları devlet himayesine almıştır. 1957 yılında ise kimsesiz çocukları koruma altına almak üzere Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur. Terk edilen, anne babaları

tarafından bakılamayan ya da bakıma muhtaç çocukları güvence altına almış bu konuda tedbirler geliştirmiştir (Durdu ve Çımrın, 2015/1).

1.4. Sosyal Güvenliğin Uluslararası Uygulamaları

"Sosyal güvenlik, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde (1948), Birleşmiş Milletler Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesinde (1966) ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Philadelphia Bildirgesinde (1944) temel bir insan hakkı olarak güvence altına alınmıştır (ILO, 2001b:), (Yılmaz, 2011).

ILO'nun yaptığı çalışmalar sonucunda sosyal güvenlik kurumlarının faydaları belirlenmiştir. Bu faydalardan bazıları şunlardır:

-Çocuklar için hazırlanan sosyal güvenlik sistemleri ailelere özellikle eğitim alanında yapılacak masraflarda destek olur.

-Hastalık, iş kazası, kısa dönem işsizlik, sakatlık, doğum gibi durumlarla karşılaşan çalışanlar için hazırlanan sosyal güvenlik sistemleri hem çalışanların hem çalışan kişilerin ailelerinin gelir kaybına uğramaması ve sağlık hizmetlerinden yoksun kalmaması amaçlarını taşır.

-Emeklilik yaşı gelmiş kişiler için hazırlanan sosyal güvenlik sistemleri bu yıllarda kişilere gelir güvencesi sağlar.

-Sosyal güvenlik sistemi, yaşam kalitesini ve toplumsal bütünlüğü koruyup geliştirerek insanlar üzerinde olumsuz şekilde ortaya çıkabilecek etkileri önler. Küresel ve olumlu bir bakış açısıyla ülkenin gelişimine katkıda bulunur (Yılmaz, 2011).

1.4.1. Sosyal Güvenlik Sistemindeki Son Gelişmeler

Kasım 2002 yılında çalışmaları başlatılmış olan, bugün de uygulanılan temeli kurumsal yapılandırmayı güçlendirmek olan, beş tane sigorta kolu hukukunun eşit bir şekilde toplanıp emekliliğe dönüştürülmesi 2006-2008 yıllarında gerçekleştirilmiştir.

5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası2006 yılında kabul edilmiş olup 20088 yılında yürürlüğe girerek bu alandaki reform olan işçi sigortaları, Bağ-kur ve Emekli sandığı birleştirilmiştir.

Emeklilik yaşı 65'e çıkarılmış, Prim ödeme günü yine bu genel yasa ile SGK çalışanlar için 7200 güne çıkarılmıştır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2018).

Serbest ve kısmi süreli çalışanlar için de belli bir prim ödemek koşuluyla sigortalı olma hakkı verilmiştir. İş kazası, meslek hastalığı ve ev hizmetleri on günden az veya çok çalışanlar için de başlarına gelebilecek risklere karşı yine 4B kapsamında yatarak tedavi süresince iş göremezlik ödeneği alma hakkı sağlanmıştır.

Yaşlılık, yetişkinliğin bir uzantısı olarak yaşam süresinin ileriki döneminde fiziksel ve ruhsal değişimlerin yoğun bir şekilde görüldüğü bir evre olarak tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü 65 yaş ve üstündeki bireyleri yaşlı kabul etmektedir. 5510 sayılı SGK kanunu ile kaliteli hizmet anlayışına geçilmiştir. (https://www.sgk.gov.tr).

1.4.2. Almanya Sosyal Güvenlik Sistemi(Bismarck)

Ülkemizde de uygulanan Bismarck sistemi 1881 yılında, Alman Bismarck tarafından kurulmuştur. Sosyal sigorta çalışan ve çalışma esaslarını dikkate alan hukuk temelli bir sistemdir. Çalışanın çalışma esnasında kendi ödediği primlerle kendi hakkı olarak nitelendirilen güvenlik sistemi hak ve hukukudur (Özdemir, 2004:590).

Uzun dönem sigorta kolları, Almanya'da kuşaktan kuşağa devlet sorumluluğu ve güvencesi altındadır. Bununla birlikte yan kuruluş olan tamamlayıcı sigorta kolları olarak isteğe bağlı, şirket bazlı, bireysel ve emeklilik hakkı mevcut olan özel sigortalarda vardır. Sisteme finansman olarak bakıldığında; aylık kazancı 400 éuro'dan düşük olanlarda prim alınmaz. Devlet primlerle karşılanmayan kısımları bizzat sübvanse etmektedir. Ülkedeki yaşam süresinin yükselmesi genç nüfusunun azalması, doğum hızının gittikçe azalması özellikle yaşlı nüfusun sisteme talebini arttırmıştır (Özmen, 2017).

1980 yılında çıkarılan " Sosyal kanun " yasası ile sosyal güvenlik sistemi tek çatı altında toplanmıştır. Bu kanun çalışma hakkı, eğitim hakkı, gençlere yardım ,konut hakkı sosyal sigorta ve çocuk parası hakkı şeklinde belirlenmiştir .Alman sosyal güvenlik sistemi katılımcı sosyal güvenlik sistemidir .Sosyal güvenliğe ayrılan pay %25 tir. % 40 a yakını işçi ve işveren tarafından ödenen prim esaslı sistemdir. Sigortalar

kısmında devletin katılım payı büyüktür. Kasalar oluşturulmuştur. Çeşitli sandıklarla toplanmaktadır. Bu kasalara "Krankenkasse" adı verilmektedir.(Yazıcı,2020).

Yaşlı nüfusunun artmasıyla birlikte değişen demografik yapı nüfusun azalmasına yol açmış, buna karşı bir takım tedbirler geliştirilmiştir. Doğurganlığı arttırıcı 'çocuk bakım parası' gibi aile politikaları geliştirilmiştir 1995-2004 yılları arasında GSYİH nın büyümesi Avrupa Birliği üyesi ülkeyi geride bırakmış bir dizi reform hareketlerine maruz bırakmıştır. 'Agenda 2010 'paketi ücret dışı emek ve işsizlik sigortası olanaklarını zorlaştırmıştır (SGK, 2012:178).

1.4.3. İngiltere Sosyal Güvenlik Sistemi (Beveridge Sistemi)

Ülke sınırları içinde yaşayan ,tüm vatandaşları kapsayan ,hedefi sosyal adaletsizliği ortadan kaldırmak ve ayrım gözetmeksizin uygulanan sosyal güvence sistemidir. Sistem tüm sağlık hizmetlerinin ücretsiz olduğu, pratisyen ,doktor ve eğitim hastanelerinin olduğu tıp merkezlerinden oluşmaktadır (Aydoğan,2020).İngiliz milletvekili William Beveridge

(1963) tarafından sunulan bir raporla '' Toplumun yoksulluk sınırının çağdaş bir yüzkaralığı'' olduğunu vurgulaması raporuyla başlamıştır.

Sovyetler birliği'nin finansman sistemi esas alınarak kurulan İngiltere Beveridge Sosyal Güvenlik Sistemi üç bölüm içerir. Birincisi; İngiltere vatandaşlarının Sosyal Güvenlik içerisinde olması, ikincisi; ulusal sağlık hizmetlerini içermesi, üçüncüsü; tam istihdamın hedef alınmasıdır. Vergilerle finanse edilen bir sistemdir. Prim esasını çok benimsemez.

Beveridge İngiliz sistemi katılmalı sosyal güvenlik sistemidir. Hizmetler İngiliz Ulusal Ssağlık sistemi (NHS) tarafından görülüp gelir kaynakları vergiler ve az da olsa primler aracılığıyla sağlanmaktadır (Özmen, 2017).

"İlk yasalar: *1908 (yaşlılık aylığı), 1911 (sakatlık sigortası) ve 1925 (yaşlılık ve ölüm sigortası).*

Mevcut yasalar: *1992 (birleştirilmiş mevzuat), 1995 (emekli maaşları), 1999 (refah reformu ve emekli maaşları), 2000 (nafaka, emekli maaşları ve sosyal güvenlik), 2002*

(emeklilik kredisi), 2004 (emekli maaşları), 2007 (emekli maaşları), 2009 (refah reformu), 2011 (emeklilik), 2014 (emekli maaşları) ve 2015 (Devlet emeklilik düzenlemeleri).

Programın türü: *Sosyal sigorta ve sosyal yardım sistemi.*

Sosyal sigorta: *Haftalık kazancı 157 Sterlin (Nisan 2018 itibariyle 162 Sterlin) ile 866 Sterlin (Nisan 2018 itibariyle 892 Sterlin) arasında olan çalışan kişiler.*

Yılda en az 6.025 £ (Nisan 2018 itibariyle 6.205 £) geliri olan serbest meslek sahipleri.

Gönüllü sigorta mevcuttur (yalnızca temel devlet emeklilik aylığı ve geride kalanlar için sağlanan yardımlar).

İstihdam ve destek ödeneği (katkılı ve gelir testi yapılmış ESA): *Yasal hastalık parası veya yasal doğum parası için uygun olmayan çalışan ve kendi hesabına çalışanlar; belirli işsiz ve çalışmayan kişiler (yalnızca primli ESA).*

Sosyal yardım: *Birleşik Krallık'ta ikamet edenler." (Avrupa,2018). İngiltere nüfusu diğer ülkelere nazaran daha yavaş yaşlanmaktadır. Ülke kamu emekli ödemeleri konusunda gerçek değerini korumaktadır. '' Mesleki emeklilik'' şartlarının fona bağlanması şartları iyileştirmiştir (Özmen,2017). Genel olarak ifade etmek gerekirse İngiliz Sosyal güvenlik sistemi devlet katkısının çok büyük olduğu bir sistemdir."* (U.K, Social Security, 2018).

1.4.4.İsveç Sosyal Güvenlik Sistemi

İsveç'te yüksek prim esasına dayalı birlik sistemi mevcuttur. Üç kısımda toplanır. 1999'da kurulmuştur. Emeklilik yaşı 65'tir. İsveç'te ikamet eden tüm vatandaşlar bu haktan faydalanır. İsveç'te 3 yıl yaşamış olmak kısmi garanti emekliliktir. Tam garanti şartlarını hak etmek ise İsveç 'te 40 yıl yaşamayı gerektirir (Tepekule,2008).

Çalışanlar ve işverenler için kamu emekliliği adı altında gelire bağlı olarak kazançlarla ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Prim esasını devlet belirler. Gönüllü ve bireysel tasarruf bütününden oluşan sistemdir. Gelirler iki ayrı fonda toplanmaktadır. Hükümet tarafından yönetilip, ulusal hesaplardan yararlanılır (Tepekule,2008).

1.5. ABD Sosyal Güvenlik Sistemi

“ Ek Güvenlik Geliri (SSI), ABD Hazine genel fonları tarafından finanse edilen federal bir programdır. Programı ABD Sosyal Güvenlik İdaresi (SSA) yönetir, ancak SGK'ya Sosyal Güvenlik vergileri ödenmez. SGK, sınırlı geliri ve kaynakları olan engelli yetişkinlere ve çocuklara mali yardım sağlar.

Sosyal Güvenlik tasarruf programında bir eyalette, Columbia bünyesinde ikamet eden, 65 yaş ve daha büyük olanlar belirli engeli olan vatandaşların gereksinimlerini karşılayan sistemdir. (Medicare Tasarruf Programı)

Sosyal Güvenlik’ in Götürü Ölüm Ödemesi (LSDP) federal olarak finanse edilir ve ABD Sosyal Güvenlik İdaresi (SSA) tarafından yönetilir. Hayatta kalan bir eş veya çocuk, belirli gereksinimleri karşılamaları halinde 255 $'lık özel bir toplu ölüm ödemesi alabilir.”(Benefits.gov,10 December2022).

1.5.1. Japonya Sosyal Güvenlik Sistemi

“Sosyal güvenliğin kökeni, İngiltere'deki yoksullar yasasına (1601) kadar uzanır. Japonya'da 1874 yılında muadili bir yasa (Jyukkyu Kisoku) çıkarılmıştır. Sosyal güvenliğin bir diğer önemli kaynağı ise 1870'lerde Almanya'da Otto Bismarck tarafından uygulamaya konulan sosyal sigorta sistemidir. Japonya'da ilk sosyal sigorta, 1922'de uygulamaya konulan sağlık sigortası sistemiydi. İşçiler için emeklilik sistemi 1941'de tanıtıldı. Sağlık ve Refah Bakanlığı 1938'de kuruldu.

Evrensel sosyal güvenliğin gelişimi, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra başladı. Yeni Anayasa Kanunu (1947), tüm Japon halkının asgari yaşam standardından ve düzgün bir yaşamdan yararlanma hakkına sahip olduğunu belirtir. Sosyal Güvenlik Hükümet Konseyi kuruldu ve 1950'de konsey evrensel sosyal güvenlik sisteminin kurulmasını tavsiye etti. 1950'de Çocuk Esirgeme Kanunu'ndan (1947) ve Engelliler Kanunu'ndan (1949) sonra, Sosyal Hizmetler Kanunu'ndan (1951) önce yeni bir kamu yardımı kanunu çıkarıldı. 1960'larda sosyal güvenlik sistemi, "selektivizmden evrenselciliğe" ve "yardımdan korumaya" yönelikti. Emeklilik ve sağlık sigortası sistemleri reformdan geçirildi ve yeni sistemler 1961'de uygulandı. O zamandan beri ulusal emeklilik ve ulusal sağlık sigortası sistemleri tüm Japonları kapsıyor.” (Social Securitiy in Japan,11 December, 2022

1.5.2.KARMA MODEL

Bugüne bakıldığında ülkeler izlenen farklı politikalar, gerek Bismarck gerek Beveridge sistemlerinden geliştirilen yeni bir karma sistemle yollarına devam etmektedir .Bu modelde (Bismarck modeli) ile halk sigortaları ve sosyal yardım.(Beveridge modeli) içeren model bir arada kullanılmakta bazı ülkeler günümüzde sistemlerine bu şekilde devam etmektedir .Örneğin Türkiye de sağlık sisteminde sosyal sigorta Bismarck modeli uygulanırken, kamusal alanda (Beveridge) modeli kullanılmaktadır .Dünyada bu modeli tercih edenlerin başında Hollanda gelmektedir. Karma modelde işçilerin ,sosyal güvenliğinin finansmanı işveren tarafından ücretlerinin bir yüzdesinin kesilmesi şeklinde sağlanmaktadır.

Çalışan kesim (15-65) yaş aralığındakiler belli bir prim ödemektedir. Bu yaş aralığının dışında kalan kesim prim ödemesinden muaf tutulmuştur. Belirli risk durumlarında ise (Ölüm ,iş göremezlik ,doğum) tedavi gerektiren durumlarda bu amaca hizmet etmek için kurulan Sosyal güvenlik bankası hizmet vermektedir.(Yılmaz,2011).

2. SOSYAL GÜVENLİĞİN PSİKOLOJİK ETKİLERİ

İnsan doğası gereği fizyolojik, güvenlik, ruhsal ihtiyaçları olan bir varlıktır. Toplumların oluşması ve gelişen teknoloji, nüfus ve eğitimle birlikte sosyal güvenlik ihtiyacını beraberinde getirmiş ve gelişmişlik düzeylerine göre de içinde yaşadığı toplumları olumlu ve olumsuz etkilemiştir. 1970'li yıllarda stresin zararlı etkileri fark edilmiş, psikolojik ve bedensel sağlık çalışmalarına önem verilmiştir. Yapılmış olan birçok çalışmada sosyal desteğin, insanların sosyolojik ve psikolojik sorunlarının önlenmesinde çok etkili olduğu gözlemlenmiştir. Bireylerin sosyal kimliğinin tanındığı ve güçlendirildiği, aile, arkadaş, iş çevresi, yaşamdaki sosyal ağları oluşturmuştur. Psikolojik güçlendirme tanımı performans ve çaba beklentilerinde meydana gelen artış olarak bilinmektedir. İş görenin yapmış olduğu işin amacı ve kendisi için taşıdığı değer anlamlılık olarak, kişinin işini iyi yapabildiği düşüncesi yeterlilik, çalışanların elinde bulunan iş gereklerini belirleyip özgürce hareket etmesi özerklik olarak açıklanmaktadır (Demirel, Yücel, 2017).

2.1. Pozitif psikoloji

"Genellikle, tükenmişlik, başarısızlık ve çaresizlik gibi davranışların durum değerlendirmesini yapan bilimin modern yaşamdaki mutluluğu bulma, iyi olma hali , hissetme şeklinin günümüzdeki adı pozitif psikolojidir (Caprara & Cervore,2003'den Güler,2009).

Pozitif psikoloji, kişilerin grupların ve kurumların yaşamsal tatminine, gelişimine, katkı sağlayan iyi olma hali diyebileceğimiz durumların incelenmesidir (Gable & Haidt,2005).

Pozitif psikoloji, bireylerde insan yaşamının yanlışlarına değil, neyi doğru yaptığına odaklanmaktadır (Luthans ve diğ.,2006'dan Güler,2009).

Olumlu beklentiler, iyimserlik, azimli olma, öz yeterlilik, güven, çaba, hedefe odaklanmak, umut, başarıya ulaşmak için direnç gösterebilme, insanın gelişimine dair psikolojik iyi oluş durumları diye tanımlanmaktadır (Luthans ve diğ.,2007'den Güler,2009)." (Keleş, 2011).

2.2. Psikolojik Sistemlerin Getirdiği Yorumlar (Ahilik-Mevlana Celaleddin Rumi)

İnsanın dünya ve içindeki kaynaklarla ilişkisinin sağlam temellere bağlı olması durumunu Mevlana Celaleddin Rumi açıklamaktadır. Rumi felsefesi hadiseler karşısında, insanın içine kapanıp umutsuzluğa düşmesini benimsemez. Çünkü insan Allah'ın yarattığı bir varlıktır. İnsanda yüksek bir potansiyel vardır. Dünya gelip geçici bir yerdir onun rehavetine kapılmaması gerekir (Arslan, 2015).

2.2.1. Ahilik

Osmanlı devletinin yaşadığı asırlarda, bu toplumları etkisi altına alan; iş hayatı, üretim, tüketim, satış ve sivil toplum kuruluşları yanında toplum pek çok yönü ile tasavvufun etkisindedir. Osmanlı toplum ve yönetim düzeninde geçerli olan kanunlarla birlikte, sosyal ve ekonomik işlerde de önemli olan iş yapma biçimleri, insan ilişkileri İslam kaynaklarından esinlenen Ahilik, Mevlevilik ve hatta Bektaşilik anlayışları ile beslenen bir sistemdir Bireyin beklenti ve ihtiyaçlarını esas alır (Arslan, 2015).

Ahilik kişilerin iş yaşamı dışındaki sorunlarıyla da ilgilenen, kendine özgü yöntemlerle yardım sandıkları Esnaf Sandıkları, dayanışma ve yardımlaşma keseleri oluşturmuş toplumsal yardımlaşma örneğidir. Sermayesi esnaf bağışları olan maddi güce göre ödenen aylık ya da haftalık toplanan paralardan. İhtiyacı olan esnafa, felakete uğrayan insanlara, mağdur gruba yardımlarda bulunulur, borçlar verilirdi.

Dönemin sadece biriktirmeyi ve yığmayı hedef almayan paylaşmayı esas alan, bunu da gönülden yapmayı seçen insanların oluşturduğu, gelir dengesizliğini ortadan kaldırmayı, ihtiyaçtan fazlasını ihtiyaç sahiplerine vermeyi amaçlayan, aslında günümüzde de olması gereken örnek alınabilir sosyal bir tarihi uygulamadır (Arslan, 2015).

Ahilik kökleri sağlam olan günümüze de önemli derecede etkisi olan ahlak ve insanı esas alan yaşayış biçimidir. Etkin bir liderlik yapısı olan ahilikte sadece bilgi ve beceriye bağlı olmayan ,değer algısı ve ahlak rol model alınmıştır. Kalite ve özdenetim içermesi muhakkak olup çatışmadan uzak dayanışmaya bağlı kalkınma modelidir.(Arslan,2019).

2.2.2. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Maslow'un İhtiyaçlar hiyerarşisi teorisinin (1943) ilk basamağı temel ihtiyaçlarımızdır. Bunlar yeme, içme, uyuma ve barınma gibi fiziksel ihtiyaçlardır. Bundan sonraki

basamak ise güvenlik ihtiyacıdır. Bireyin güvende olma, zarar göreceği durumlardan uzak olma ihtiyacıdır. Üçüncü basamağı: Aidiyet, sevgi ve sayılma, sevilme gibi insani ihtiyaçlardır. Dördüncü basamak ise başarı, takdir görme, saygınlık ihtiyacıdır. Bu basamakların en üstündekiler ise insanın kendini tanıma ve gerçekleştirme başarı duygusuyla birlikte yapabilecekleri ve insanın kapasitesinin farkına varma olarak belirtilmektedir (Karapınar, 2008).

Maslow'a göre ihtiyaçların önemli özellikleri vardır. Bunlar örneğin gıda ihtiyacı tüm canlılarda ön plandaki ihtiyaçtır. Sevgi ihtiyacı canlıların bazılarında daha ön plandadır. Fakat kendini gerçekleştirme ihtiyacı insan organizmasına özgü bir ihtiyaçtır. Doğdukları andan itibaren bireylerin ihtiyaçları bellidir (yiyecek, su, emniyet gibi) fakat bu yıllar içerisinde çevreyle kurulan iletişim, sevgi, öz saygı, özgürlük gibi insanın kendisini gerçekleştirme ihtiyacına evrilmiştir. Çabuk vazgeçilen ihtiyaç şekli ise ihtiyaçları karşılamak daha uzun zaman alırken düşük seviyeli ihtiyaçları karşılamak yaşam bağımlılığı açısından daha kısa ve çabuktur. Burada etkili olan çevre ve eğitimin ihtiyaçları nasıl şekillendirdiğidir (Karapınar, 2008).

Yine Maslow'un yaptığı araştırmada kendisini gerçekleştiren insanın doğaya ve çevreye uyumunun ve olayları algılayış biçiminin daha gerçekçi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu insanın davranışlarının sade ve doğal olduğu, problem çözme merkezli, güçlü irade sahibi, hayatın kıymetini bilen, yalnız kalabilen, yaratıcılık yeteneği olan bir insan (Karapınar, 2008).

2.2.3. Alderfer'in Varoluş Erg Kuramı Ve Geliştirilen Diğer Kuramlar

Alderfer insanların genel olarak üç ana ihtiyacından bahsetmektedir. Bu ihtiyaçları Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine katkı olarak sunmaktadır.

(Existence) Varolma ihtiyaçları: Çalışma hayatında iş ve emek karşılığında elde edilen maddi karşılıkları tanımlar. İnsanların fiziksel ve güvenlik ihtiyaçlarına karşılık gelmektedir.

(Relatedness) İlişki kurma ihtiyacı: Bireylerin sosyal ihtiyaçlarını açıklar. İnsanların iletişim içinde olması gerektiğini savunur. Çalışma hayatında iş arkadaşlığının ve etkileşimin önemini vurgular.

(Growth) Gelişme ihtiyacı: İş yaşam dengesinde hedef ve amaca ulaşmaya karşılık gelmektedir. Hedef ve başarının, bireyin çevresi ve kendisi üzerindeki olumlu etkilerini arttıran ihtiyaçtır. İş yaşamındaki başarı ve gelişimi amaç edinmiş ihtiyaç türüdür.

Alderfer'in kuramında Varolma, ilişki kurma ve gelişme ihtiyaçları karşılanmadığında, çalışanlar alt seviyedeki ihtiyaçlara yönelmekte olup amaçlarını değiştirebilmektedirler.

Bu üç ihtiyaç karşılandığı takdirde çalışanların motivasyonu ve iş tatmini olumlu yönde artmaktadır.(Cansız,2019).

Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi ve Erg Varoluş yaklaşımından başka MC cleland'ın Başarı güdüsü Teorisi: Çalışanların güç elde etmek ve başarmak için ilişki kurma ihtiyacından bahsetmektedir.

Vroom'un Beklenti teorisi: Çalışanların ödül ihtiyacından dolayı gerçekleştirdikleri performanstan bahseder. Burada iki faktör ortaya çıkmaktadır. Birincisi çalışanların ödülü arzulama derecesi, ikincisi gerçekleştirilen performanstan dolayı ödüllendirilme olasılığıdır

Eşitlik Teorisi: J.STACY Adams tarafından ortaya atılmıştır. Kişinin gayreti ve elde ettiği sonuç ile aynı işyerindeki çalışanların sarf ettiği başarı ve elde ettiği sonuçların karşılaştırılması yöntemidir.(https://www.bmij.org/index.php/1/article/view/1066).

3. SOSYAL GÜVENLİĞİN İNSAN PSİKOLOJİSİNE ETKİLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA

3.1 Araştırmanın Amacı, Yöntemi

İnsanın yaşamını sürdürmesi için yapması gereken şeyler vardır. Barınma, yeme, çalışma gibi temel hakların devlet tarafından korunmaya ihtiyacı vardır. Burada üstünde durulan konu çalışma hayatı ve bunun korunmasına ilişkin olarak sosyal güvenlik ele alınmıştır. Sosyal güvenlik çalıştıranı da kapsamak ile birlikte çalışma hayatının içinde olan kişiler açısından büyük önem arz eder. Çalışma hayatında oluşabilecek sorunlar sosyal güvenlik kapsamında ele alınarak tarafları korumaya yönelik önlemler geliştirilen ve sistemleşmiş bir çeşit güvenlik sistemidir. Sosyal güvenliğin olduğu ve olmadığı durumlar çalışma hayatının öznesi olan insanda da psikolojik açıdan etkiler bırakmaktadır. Bu çalışma; sosyal güvenlik sisteminin özünden başlayarak tarihsel sürecini ve devamında da örnekleriyle etkilerini gözlemlemeyi amaçlamıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışma yapılandırılmış görüşmelerle elde edilen bilgiler ses kayıtlarından yazıya dökülerek çalışma tamamlanmıştır. Çalışma süresince önemli kaynaklardan ve uzman görüşlerinden faydalanılmıştır.

3.2.Psikolojik Etkiler ve Psikolog İle Görüşmesi

Dr. Hüseyin KOÇ

1.Sosyal Güvenlik sisteminin insan psikolojisine mevcut sistemden yola çıkarak olumlu ve olumsuz etkilerini anlatır mısınız?

İnsanlar canlı varlıklardır. Bireylerin en büyük İhtiyacı da güvende kalma ihtiyacıdır. Güvenlikle alakalı olarak da sigorta sistemleri, banka sistemleri, kişinin mevcut haliyle daha sonraki yaşantısında daha huzurlu bir şekilde yaşaması için oluşturulmuştur. Bunlar insanın kendini emniyette hissetme ihtiyacı sonucu ortaya çıkmıştır. Fizyolojik ihtiyaçlardan ziyade sağlık kapsamında devletlerin sunduğu tedavi hizmetleri insanı güvende hissettirir. Verilebilecek hizmetlerin kalitesinin, çeşitliliğinin, sadece fizyolojik değil ruhsal tedavilerin de hayatımızın vazgeçilmez bir boyutu olduğunu biliyoruz.

Hepimiz yaşamımızda psikolojik sorunlar yaşayabiliriz. Bununla ilgili destek alabileceğimiz alanlar var.

2.Türkiyedeki Sosyal güvenlik sistemiyle ilgili söylemek istedikleriniz nelerdir?

Türkiye'de, belediyelerde ruhsal sağlıkla ilgili hizmetler bulunmakla birlikte özel hastanelerde daha yoğun bir şekilde devam etmektedir. İnsanların ruhsal anlamda iyileşmesi için, sadece ilaç tedavisine değil, terapiye de ihtiyaçları vardır. Terapiyi karşılayacak devlet sistemi maalesef yoktur. Gönül ister ki böyle bir sistem olsun. Yasaların biraz daha esnemesiyle birlikte hem hizmet veren hem de hizmet alanların arttığını biliyoruz. Psikolog olarak ya da sosyal hizmet uzmanı ya da gönüllüsü olarak sosyal güvenlik sisteminde istihdam oranı daha fazladır fakat; Türkiye için yeterli değildir. Bu istihdamla birlikte daha fazla çeşitliliğe de ihtiyaç vardır.

Biz sosyal güvenliği sosyolog, psikolog olarak değerlendiriyoruz. Fakat birçok alanda da mesleki olarak açılımların yapılması gerekmektedir. İnsan kendini güvende hissetmek ister ve bu güveni temin edecek şey yaşadığımız ülke, yaşadığımız toplumdur. Bir şeyi inşa etmeye başlarken en temelden başlamak gerekir.

Daha sağlıklı bir nesil, daha kendini var edebilen bir toplum için sistemi en baştan uyarlamak da faydalı olabiliyor. Burada öncelikle eğitilmesi gereken, tedavi edilmesi gerekenlerin derinine inilmesi gerekmektedir. Çalışmayan bir insanın ulaşabileceği ruh sağlığı ile ilgili bir tedavi terapi sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu anlamda sağlık olarak fizyolojik ihtiyaçlarımızın muhatabını bulabiliyoruz ve bunun tedavisini üstlenen bir sosyal güvenlik yapımız var. Dünyada bu konuda önemli bir noktadayız. Ruh sağlığı anlamında da bu çabanın verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Mesleki anlamda uzman arkadaşların tıpkı bir acil servis gibi ihtisas yapmış insanların devlette de daha fazla olması, vakıf hastanelerinde de çoğaltılması, insanları ruhsal olarak da iyi hissettirecektir.

3. Sosyal güvenlik açısından bakıldığında ruhsal boyut ne durumdadır?

Ruhsal anlamda sorun yaşandığı zaman insanlar devlet kurumunu tercih etmiyor. Sosyal olarak bu desteğe sahip olsa dahi çalışan tercih etmiyor. Kişi rahatsızlığını,

çalıştığı kurum tarafından bilinmesinden imtina ediyor. Özellikle kamuda sıkıntıya sebep olabiliyor. Halbuki psikolojik rahatsızlık tıpkı kalp rahatsızlığı gibi önemlidir.

4. Bu noktada psikoloğa dahi gitmekten imtina eden bir toplum için ne gibi önlemler getirilebilir?

Her şeyin başı eğitim diyoruz. Hemen etiketleme yapıyoruz. Ruh doktoruna giden insanlar için hala deli kelimesini kullanabiliyoruz. İnsanları biraz daha koruyucu maddelerle desteklemek faydalı olacaktır. Sosyal güvenlik sisteminde sağlam adımlar atmak zorundayız.

3.3.Sosyal Güvenlik Uzmanı İle Mülakat

SGK Uzmanı Davut Öksüz

1.Türkiye'deki Sosyal Güvenlik Sisteminin işleyişinden bahseder misiniz?

Öncelikle ülkemizdeki Sosyal Güvenlik sisteminden bahsederken nüfusun %15 inin bunun dışında olduğunu belirtmek isterim. Bu oran gerçekten OECD Ülkelerine baktığımızda gelişmelere ayak uydurma noktasında ülkemizi geri planda bırakmaktadır. Bunlardan bir tanesinin de kadınların istihdama katılım oranlarının düşük olduğunu söylemek mümkündür. Geleneksel aile yapısından izole olmuş yapıya geçilmesinin etkisiyle bir diğer unsur olan dünyanın içinde bulunduğu Covid 19 salgını toplumları etkilemiş, üretim azalmış, maliyetler artmıştır. Sonucunda büyük bir kayıt dışı istihdam doğmuştur.

2. Son yıllardaki olumlu çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aktif çalışan genç nüfusumuz Avrupa'ya nazaran yüksektir. Bu da işgücüne katılımı etkilemektedir. Bunun en önemlisi devletimizin özellikle kadınların ve gençlerin yanında olmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle verilen çalışan teşvikleriyle, girişimcilere verilen hibe destekleriyle olumlu destekler sağlanmaktadır. Kadınları işyerine alıp istihdam ettiğimizde devletin tamamen SGK primlerinin tamamının karşılandığını, maaşlarının bile yükseldiğini devlet destekli işverenleri de nasıl desteklediğini görüyoruz. Salgın dönemindeki maliyetlerin ne kadar arttığını dünyanın ne kadar zor bir süreçten geçtiğini de unutmamak gerekir. Mesela devletimiz bu

dönemde kısa çalışma ödeneği çıkarttı. Çalışan mağduriyetini önlemek amacıyla, gerçekleşen bu uygulama güzel bir gelişmedir. Yalnız herkes bu haktan faydalanamamıştır. Örnek verecek olursak mesela fitness hocası, ücretli öğretmenler. Doğal bir dengesizlik ortaya çıkartmış sonuç olarak Sosyal güvenlik ile ilgili kaygıları artırmıştır.

3.Gözlemlediğiniz psikolojik etkiler nelerdir?

Bu konuda güzel bir örnek verecek olursak "Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisine" göz atıldığında bunun ikinci bölümüne güvenlik gelmektedir. Sosyal güvenlik önemli bir ihtiyaçtır. İnsanların barınma ihtiyacını karşılamaları güvenlik ihtiyacını da doğurmaktadır. Bu konuda çok güzel adımlar atılmıştır. Mesela işsizlik ödenekleri çok önemlidir. İnsanlara önemli düzeyde sosyal destek verilerek devlet güvencesi hissettirilmektedir.

4.Peki bu mesele bazında, sosyal devlet olmayı başaran ülkelere göz atılırsa sorumluluk bilincinde azalma, sırtını devlete dayama, tembellik düşüncesinde olan tüketim toplumlarına ne diyorsunuz?

Ülkemizde üç milyon işsiz bulunmaktadır. Yoksulu koruyan, sosyal güvenlik hizmetlerinden ücretsiz faydalanılan bir sağlık sistemimiz var. Yine 0-18 yaş arası nüfusa bu sağlık hizmetlerinden ücretsiz faydalanmayı sağlayan bir sosyal devletimiz var. 1961 anayasası insan haklarına dayanan devlet yapısını esas almıştır. 1982'ye geldiğimizde insan hakları daha da geliştiğini söyleyebiliriz. Köyden kente geçiş başladı ve sosyal güvenceye ihtiyaç başladı. Cumhuriyetin ilk yıllarında devlette sosyal devlet anlayışını sağlamak adına topraksız çiftçilere toprak verildi. Vatandaş, sosyal anlamda da kendini iyi hissetti. Eğer bir toplumda yardımlaşma kültürü artarsa, o toplumda mutlu bireyler ortaya çıkar. Peki mutlu bireyler ne yapar? Yardımlaşma yapar. Yardımlaşma kültürüyle birlikte dernekler STK'lar kurulmuştur. Bununla birlikte devlet OYAK yardımlaşma fonu gibi projeler gerçekleştirdi. Kısaca biz henüz tam sosyal devlet anlayışına gerektiği kadar sahip olmasak da önemli adımlar atıyoruz. Örneğin bireysel emeklilik, siz bir ödeyin biz beş ödeyelim gibi çok güzel adımlarımız vardır.

Sosyal Güvenlik insanı sadece yaşarken garanti altına almaz. Aynı zamanda öldükten sonra da güvence altına alan bir sistemdir. Dünyadaki durum ile karşılaştırmak gerekirse

bunun toplum ahlakıyla ilgili olduğunu düşünüyorum. Önce ahlaklı, eğitimli ve iyi bir hukuk sistemi çok önemlidir.

3.4. DERİNLEMESİNE MÜLAKAT

1. Kendinizden kısaca bahseder misiniz? (Yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek)

(K1)*-G.A, 38 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Kamu Hastanesi İdari Personeli.*

(K2) *–P.Ö, 27 yaşında, Bekar, Lisans mezunu, Kamu Hastanesi Satın Alma Birimi Personeli.*

(K3) *–R.E, 50 yaşında, Bekar, Lisans mezunu, Kamu Hastanesi Memur.*

(K4) *–Ö.F.S, 43 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Kamu Hastanesi Hemşire.*

(K5)*-E.A, 31 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Kamu Hastanesi Yoğun Bakım Hemşiresi.*

(K6)*-Sibel Y.S, 30 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Kamu Hastanesi Hemşire.*

(K7) *–O.E, 28 yaşında, Bekar, Yüksek Lisans, Kamu Hastanesi Gider ve Tahakkuk Muayene Komisyon Birim Sorumlusu.*

(K8)*-O.A, 40 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Kamu Hastanesi Biyomedikal Birim Sorumlusu.*

(K9*-E.C.K, 32 yaşında, Evli, Ön lisans mezunu, Kamu Hastanesi Tıbbi Sekreteri.****)***

(K10) *–S.G.T, 44 yaşında, Bekar, Yüksek Lisans mezunu, Kamu Hastanesi Uzman Hemşiresi.*

(K11) *–N.G, 41 yaşında, Evli, Lise mezunu, Kamu Hastanesi Veri Giriş Sorumlusu.*

(K12)*-S.P, 29 yaşında, Bekar, Yüksek. Lisans mezunu, Kamu Hastanesinde Eczacı.*

(K13) *–M.A, 43 yaşında, Bekar, Yüksek Lisans, Kamu Hastanesinde İşyeri Hemşiresi.*

(K14) *–A.K, 45 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Kamu Hastanesi Güvenlik Koordinatörü.*

(K15) *–C.C, 38 yaşında, Evli, Ön lisans mezunu, Kamu Hastanesi Güvenlik Birim Sorumlu Müdürü.*

(O1) *–M.G, 56 yaşında, Bekar, Ön lisans mezunu, Roth Hotel'de Yiyecek-İçecek Müdürü.*

(O2)*-C.A, 50 yaşında, Bekar, Lisans mezunu, Regency Suit Hotel'de Müdür.*

(O3)*-V.B, 37 yaşında, Bekar, Lise mezunu, Nebula Travel Otel Acentasında Satış Sorumlusu.*

(O4)*-E.P, 54 yaşında, Bekar, Ön lisans mezunu, HAN Otelcilik Şirket Ortağı.*

(O5)*-K.T,43 yaşında, Evli, Ön lisans mezunu, Celal Sultan Hotel Ön Büro Müdürü.*

(O6) *–B.S, 35 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Celal Sultan Hotel'de Ön Muhasebe.*

(O7)*-A.Y, 43 yaşında, Bekar, Ön lisans mezunu Arden City Otel Müdürü.*

(O8)*-K.K, 38 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Arden City Hotel'de Muhasebe Müdürü.*

(O9)*-R.A, 30 yaşında, Bekar, Lisans mezunu, Cherr Otelde Satın Alma Müdürü.*

(O10)*-Y.D, 40 yaşında, Evli, Lisans mezunu, Cherr Otelde Genel Müdür.*

(O11)*-A.E.V, 57 yaşında, Evli, Lise mezunu, Cherr Otelde Kat Hizmetleri Müdürü.*

(O12)*-U.M, 30 yaşında, Bekar, Lise mezunu, Cherr Otelde Teknik Müdür.*

(O13)*-D.K, 45 yaşında, Evli, Lise mezunu, Cherr Otelde Servis Kaptanı.*

(O14)*-Z.A, 28 yaşında, Bekar, Açıköğretim Lise öğrencisi, Cherr Otelde Yiyecek-İçecek Kaptan Yardımcısı.*

(O15)*-N.K, 37 yaşında, Bekar, Ön lisans mezunu, Clarion Hotel'de Yemekhane Görevlisi.*

Tablo 1'de belirtilmiştir.

-Bakmakla yükümlü olduğunuz biri var mı?(Eş, çocuk, akraba)

Eş ***(K1)***, ***(K6)***.
Aile ***(K4)***, ***(K5)***, ***(K8)***, ***(K9)***, ***(K10)***, ***(K11)***, ***(K14)***, ***(K15)***, ***(O1)***, ***(O5)***, ***(O6)***, ***(O8)***, ***(O10)***, ***(O11)***, ***(O13)***, ***(O15)***
Yok ***(K2)***, ***(K3)***, ***(K7)***, ***(K12)***, ***(K13)***, ***(O2)***, ***(O3)***, ***(O4)***, ***(O7)***, ***(O9)***, ***(O12)***, ***(O14)***

-Çalışma şekliniz? (uzaktan, yüz yüze, hibrit)

*Yüz yüze **(Tüm katılımcılar)***

-Aylık geliriniz? (ortalama)

Aylık geliriniz? (ortalama)	**Ortalama Cevaplar**								
7.000 TL	***(K2***	***(O14)****,*	***(O15)***						
8.000 TL	***(O9)***								
9.000TL	***(K15)***	***(O13)***							
10.000 TL	***(K3)***	***(K5),***	***(K7),***	**(K8)**	**(K11)**	**(O2)**	**(O3)**	**(O4)**	**(O12)**
11.000 TL	***(K6)***	***(K9)***							
12.000 TL	***(O1),***	***(O6)***							
13.000 TL	***(K13)***								
14.000 TL	***(K10)***								
15.000 TL	***(K1),***	***(K4),***	***(K14)***	**(O5)**	**(O7)**	**(O8)**	**(O11)**		
20.000 TL	***(K12)***								
45.000 TL	***(O10)***								

2. Sosyal güvenlik sisteminin size psikolojik etkileri olduğunu düşünüyor musunuz? Varsa nelerdir?(Olumlu/olumsuz)

(K1)*- Kesinlikle olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum olumlu etkileri de var olumsuz etkileri de var. Olumlu etkileri sağlık konusunda destek alabilmek, olumsuz etkileri özel sağlık kuruluşlarından faydalanamamak.*

(K2)*-Olumlu etkilerinin olduğunu düşünüyor ve kendimi güvence altında hissediyorum****.***

(K3)*-yeterli olmadığını detaylandırılabilir olması gerektiğini düşünüyorum.*

(K4)*- güvencemizin oluşu psikolojik olarak daha iyi hissettiriyor.*

(K5)*- Evet kötü olduğunu düşünü Güvencemizin yorum. İyi olmadığını bizi kötü etkilediğini düşünüyorum.*

(K6)*-Kendimi güvende hissetmiyorum ve yeterli görmüyorum. Hem işte hem sosyal hayatta karşılaşılan şeylerin yeterli olduğunu düşünmüyorum.*

(K7)*- Düşünmüyorum şu anda yok.*

(K8)*-Psikolojik anlamda olumsuz bir etkisi olduğunu düşünmüyorum. Kendimi güvende hissediyorum açıkçası olumsuz yönde de örneğin işsiz kaldığımızda yakınlarım ve hastalık açısından kendimi güvende hissediyorum.*

(K9)*-Olumsuz bir etkisi olduğunu düşünmüyorum.*

(K10)*- Güvende hissetmiyoruz çok hızlı değişim gösterdiği için. Özlük hakları açısından çok fazla değişebiliyor bir a dört kağıdıyla her şey değişebilir.*

(K11)*-Yetersiz buluyorum karşılanmıyor ben EYT'liyim on sekiz yaşımdan beri çalışıyorum çıkmazsa bir 18 yıl daha çalışmak gibi emekli olup hayatımı yaşamak varken SGK'nin prosedürlerini uygulamak zorunda kalıyoruz.*

(K12)*-Sosyal güvenlik ve devlet hastanesinde olmak güvende hissettiriyor.*

(K13 *-Çok yeterli bir sosyal güvenlik anlayışıyla yürütüldüğünü düşünmüyorum. Yetersiz.*

(K14)*-Olumlu etkisi tabi ki var ama net olarak olmasa da kendini güvende hissediyorsun.*

(K15)*-Olumlu düşüncelerimiz de var olumsuz da var. Destek var fakat kesintilerde olumsuz etkiliyor.*

(O1)*-Emekliyim ve bir maaş alıyorum. Bu da bana yetmediğinden dolayı çalışmak zorunda kalıyorum. Tabii ki sosyal güvenlik sistemi kocaman bir artı. Sağlığımız için kendimizi daha iyi hissetmemiz için. Amerikalılar bunu 1928'te keşfetmişler. Biz bunu 1960'larda keşfetmişiz sigorta güvenliğini. Çalışmasam bile biliyorum ki güvencem var maaşım var. Aç olmayacağımı biliyorum. Bunun kocaman bir artısı var diye düşünüyorum.*

(O2)*- Bizi nasıl korur bilemiyoruz, hissetmiyoruz. Böyle düşünüyorum.*

(O3)*-Olumlu düşünüyorum, güvende hissettiriyor.*

(O4)*-Güvende hissettiriyor, olumlu buluyorum.*

(O5)*-Olumlu katkılarının olduğunu düşünüyorum.*

(O6)*-Olumsuz olarak düşünüyorum. İnsanlara sunulan olanaklar açısından yeterli olduğunu düşünmüyorum. Sağlık açısından, emeklilik açısından.*

(O7)*-Olmalı ve kendimizi güvende hissediyoruz.*

(O8)*-Etkileri var benim üzerimde olumsuz çünkü ödediğimiz primlerin karşılığını aldığımızı düşünmüyorum. Yüksek bir bedel ödenip uygun olmayan şartlarda maaşlar bağlanıyor. Onun bir olumsuz etkisi var sadece.*

(O9)*-Yararlanabiliyor olmak güzel, olumlu.*

(O10)*-Psikolojik etkileri tabi en çok bir hastaneye gittiğimizde, tamam karşılıyor fakat ödemelerde yetersizlik görüyorum. Geçen hafta hastanedeydim. Örneğin ilaç, serum masrafının sadece bir kısmını karşıladı.*

(O11)*-Olumsuz düşünüyorum. Randevu alamıyorsunuz, şartlar sistem açısından.*

(O12)*-Hastalandığımız zaman, sigortanın 3 günlük verdiğini biliyoruz eksik faydalanıyoruz. Maaş olarak alamıyorsunuz eksik alıyorsunuz. Eksiklikler var.*

(O13)*-Düşünmüyorum.*

(O14)*-Ben özellikle sağlık alanında evet haklarım var ama yeteri kadar faydalanabildiğimi düşünmüyorum. Devlet hastanelerinde yeterli ilgi ve randevuyu bulamıyorum ama özel hastanelere de gidemiyorum.*

(O15)*-SGK'nın oldukça önemli olduğunu düşünüyorum. Sağlık alanında faydalanıyorum. Sigorta için çalışıyorum.*

3.Sosyal güvenlik sistemi olmasaydı sizce işinize etkileri ne olurdu?

(K1)*-Kesinlikle olumsuz olurdu olumlu tarafı düşünecek olursak maaşlarımızdan kesilen yüksek primleri farklı şekilde değerlendirebilirdik özel sağlık kurumları gibi yinede insanının kendisini güvencede hissettiren bir kurumdur.*

(K2)*-Kesinlikle kendimi devlet güvencesi altında hissetmezdim. Olumsuz etkilenirdim.*

(K3)*-Çok zorlaştığını ve büyük etkilenirdik diye düşünüyorum. Yaşadığımız hayat şartlarıyla ilgili olarak.*

(K4)*-Dehşet bir durum olurdu.*

(K5)*-Sosyal güvenlik sistemi olmasaydı daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Hasta sayısı daha az olur biz daha rahat ederdik diye düşünüyorum.*

(K6)*-Daha kötü olurdu diye düşünüyorum. Güvenlik ve psikolojik anlamda çok yıpratıcı olurdu diye düşünüyorum.*

(K7)*-Güvencem olmazdı kendimi bir kere psikolojik olarak rahat hissetmezdim.*

(K8)-*Şöyle ki işe gelip giderken bir rahat gelip gitmek var birde huzursuz olmak var.*

(K9)-*Kendimizi psikolojik anlamda kötü hissederdik. Adı üstünde kendimizi güvence altında hissetmeyecektik.*

(K10)-*Daha kötü olabilirdi evet iş kaybı emek kaybı olurdu.*

(K11)-*Tabi ki eksi olarak dönerdi. Yüzdeye vurduğunuzda %60 %70 etkisi bulunmaktadır.*

(K12)-*Ona göre hareket eder özel sağlık sigortası şeklinde değerlendirirdik.*

(K13)-*Etkileri çok olurdu. İşyerine bağlılık kalmazdı.*

(K14)-*Kendinizi güvensiz hissedersiniz.*

(K15)-*Olumsuz olurdu.*

(O1)-*Çok sıkıntı yaşayacağımızı düşünüyorum. Bizlerin bu maaşlarla devlet bizim arkamızda olmasa özel sektörde tedavi görme şansının olmayacağını, en çok da yoksul insanların zarar göreceğini düşünüyorum. Özellikle 40 yaşından sonra otel sektöründe insanları çalıştırmak istemiyor yaşlı olduğunu söylüyorlar. Daha gençlere talep oluyor. Yaşı olanlar ikinci plana atılıyor. Adamın mesleği bu fakat Avrupa'da böyle değil bizim sektörümüzde burada maalesef böyle. Türkiye'de bunu kıramadık. Bu aşamada sosyal güvenlik kurtarıcı oluyor.*

(O2)-*Pek bir fikrim yok beni nasıl koruyor bilmiyorum.*

(O3)-*Tabii ki olumsuz etkileri olacaktı. Güvende hissetmeyecektik.*

(O4)-*Daha düşünceli olurduk iş hayatında sıkıntılar olurdu. Güven ortadan kalkardı.*

(O5)-*Olmasaydı işimden ziyade yaşamımı etkiler diye düşünüyorum. Kesinlikle kendimi güvende hissetmezdim.*

(O6)-*Olumlu etkilerini görüyoruz tabi ki devlet hastanelerine gittiğimiz de devlet güvencesinde oluyoruz. Çalışan olarak. Olumlu etkileri çok fazla tabii ki de.*

(O7)-*Kendimizi güvende hissetmezdik.*

(O8)-*Her şekilde olurdu. Güvence olmazdı kötü de olsa kötünün iyisi sadece.*

(O9)-*Olumsuz olur kendimizi güvende hissetmezdik.*

(O10)*-Olumsuz etkileri tabii ki olurdu. Herhangi bir sağlık probleminde özel hastaneye gidip daha fazla para harcanacak. Artıları ilerde muhtemel büyük rahatsızlıklarda, operasyonlarda elbette ki büyük güvence şu anda faydalanıyor muyuz çok değil ama güvencedeyiz. Şöyle iki çocuğum var özel sağlık sigortası yaptırdım niye demek ki çok yeterli görmüyorum ki yaptırıyorum.*

(O11)*-İnsan rahat huzurlu çalışamaz, kendini güvende hissedemezdi.*

(O12)*-Kısa vadede iyi olurdu ama uzun vadede kötü olurdu.*

(O13)*-Kendimi güvende hissetmezdim.*

(O14)*-Her türlü şey olabilir bu açıdan kendimi güvende hissetmezdim.*

(O15)*-Sigorta olmasa çalışmak istemezdim. Çünkü benim için önemli olan maaştan ziyade kendim ve çocuklarım için olan sigorta.*

4. Çalıştığınız sektör için sosyal güvenlik sisteminin olanaklarını değerlendirir misiniz? (katkılar-yetersizlikler)

(K1)*-Aileniz çalışmıyorken destek almanız çok güzel bir durum çocuğun belli bir yaşa kadar faydalanabilmesi güzel bir durum olumlu bir katkı hatta ve hatta eğer bakmakla yükümlü iseniz anneniz ve babanızın da bu durumdan faydalanıyor olması güzel bir durum.*

(K2)*-Primlerimizin zamanında yatması ve sosyal güvencemiz açısından sağlıktan faydalanma noktasında iyiyiz.*

(K3)*-Yani katkı olarak tabi ki bir güvencemiz var. Fakat şu anki hayat şartlarında yeterli olduğunu düşünmüyorum.*

(K4)*-Normal tüm 657'ye bağlı memurlar gibi olması gerektiği gibi buluyorum.*

(K5)*-Yetersizlikler var örneğin cihazlar yetersiz. Her türlü hastalığı her türlü cihaz karşılamıyor. Özellikle sosyal güvenlik kurumu tarafından.*

(K6)*-Tabii ki katkıları da var ama şuan yetersiz olduğu durumlar da çok fazla bizim emeklerimizi karşılayacak durumda olduğunu düşünmüyorum.*

(K7)*-Kamu kurumunda çalıştığımız için onun verdiği rahatlıklar söz konusu. Hadi yaşlandın seni beğenmiyoruz gibi durumların olmayacağı bilinciyle avantajlıyız. Dezavantajı olarak da yükselme şansımız çok az liyakatın tam olmadığını düşünüyorum.*

Sağlık sisteminde bu fırsatların gelmesi gerektiğini düşünüyorum. Örneğin özelde bu fırsatlar daha fazla.

Sağlık sektöründe çalışıyoruz ve devlet koruması altındayız ücret açısından da güvendeyiz.

***(K8)**-Çalıştığımız sürece bunlardan hep faydalanacağız.*

***(K9)**-Birçok konuda yetersizlikler olduğunu düşünüyorum.*

***(K10)**-Ben 657'ye bağlı bir çalışan olarak kendimi güvende hissetmiyorum. Güvence olmalı.*

***(K11)**-Ben burada işçi kadrosundayım. Örneğin aynı işi yapıp bir sürü çeşitli kadrolar altında maalesef herkes farklı farklı haklar içinde ezildiğini düşünüyorum.*

***(K12)**-Ben direk çok bağlantılı olduğum için kurumla ilaçlar ve geri ödemelerle ilgili güncellemeleri çok yavaş buluyorum. Enflasyona ulaşamayacak hızdayız. Geri ödemeler noktasında çok yavaş olmakta hiç artmıyor enflasyon bazında. Örneğin 5-6 ay sonra oluyor ödemeler.*

***(K13)**-Bir çalışan olarak çok parlak görmüyorum. Yarınlara dair birşey kattığını düşünmüyorum.*

***(K14)**-Devlet üzerinden bakılırsa yeterli. Sağlık harcamaları emeklilik sistemi yeterli seviyede daha iyi olabilir.*

***(K15)**-Katkıları var eksiklikte çalışanın sırtında yük de var daha önce belirttiğim gibi. Kesintiler noktasında.*

***(O1)**-Son bir yılda hastanelerde randevularda çok sıkıntılar var. Haklarımız var ama kullanamıyoruz. Mecburen özel hastanelerin kucağına düşmekteyiz bu da çalışanı etkilemekte tedavi görmesi gerekiyor. Devletin el atması gerekiyor. Hastanemiz var doktorumuz yok gibi bir durum ortaya çıkıyor. Yararlanamıyoruz.*

***(O2)**-Yani ortalama buluyorum.*

***(O3)**-Çalışmasak da güvende hissediyoruz.*

***(O4)**-Katkısı çok fazla ama yeterli olduğunu düşünmüyorum.*

***(O5)**-Sektör açısından çok faydalı olduğunu değil de kişinin bireyselde çok önemli yararı olduğunu düşünüyorum.*

(O6)-*Yetersiz ve daha çok destek verilebilir.*

(O7)-*Devletin bize sağladığı imkanları şirketimizde sağlamakta. Bir sıkıntımız yok.*

(O8)-*Sağlığın dışında çok faydalanamıyoruz. Sektör açısından da bakıldığında çok tehlike arz eden durumlar olmadığı için malulen gibi madencilik gibi durumlar olmuyor bizde de daha ziyade sağlık emeklilik hizmetlerinden faydalanıyoruz.*

(O9)-*Yeterli bulmuyorum.*

(O10)-*Sektör açısından baktığımızda bizim sektörümüz az tehlikeli bir sektör olduğu için ama SSK şart mı şart şurada her an ne olacağı belli olmaz. En basit örneği kafamıza bir şey düşse güvencedeyiz en azından.*

(O11)-*Yetersiz buluyorum.*

(O12)-*Yetersizlikler her firma özel sağlık sigortası yapmıyor. Sosyal sigortalara ek olarak kimisi, primler açısından sıkıntı yaşıyoruz.*

(O13)-*Olduğunda değerlendiriyoruz zaten ihtiyaç halinde.*

(O14)-*Sosyal güvenlik sistemine ihtiyaç duyuyoruz prim emeklilik bunlar önemli ve etkili şeyler.*

(O15)-*Yeterli bilgiye sahip değilim ama sağlık açısından işime geliyor diğer alanlarda sigorta kullanmadım.*

5. Ülkemizi diğer ülkelerin sosyal güvenlik sistemiyle kıyaslandığında sektörünüz açısından yeterli buluyor musunuz?

(K1)-*Sağlık sistemi konusunda benim gördüğüm gözlemlediğim özellikle Avrupa ülkelerinde koruyucu ve önleyici hizmetlere öncelik veriliyor dolayısıyla üçüncü basamak sağlık hizmetlerinde harcanan yüklü meblağların oralarda daha düşük olduğunu gözlemliyorum. Sosyal güvenlik açıklarını büyütüyor olduğunu düşünüyorum ülkede koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri arttırıldığı alanda sağlık harcamaları ve güvenlik harcamaları azalacaktır diye düşünüyorum.*

(K2)-*Bu değişebiliyor örneğin bir kanser hastasının ilaçları, ülkemizde tam olarak karşılanamamakta.*

(K3)-*Yetersiz buluyorum. Maddi manevi her türlü açıdan yetersiz buluyorum.*

(K4)-*Artıları da var eksileri de var ama orantısal olarak bakıldığında artılarını daha fazla buluyorum.*

(K5)-*Sektörümüz açısından oldukça yetersiz buluyorum.*

(K6)-*Kesinlikle yeterli bulmuyorum. Diğer ülkelere nazaran maddi olarak yeterli olmadığından çok büyük göç olduğunu düşünüyorum.*

(K7)-*Genel itibariyle yeterli buluyorum. Mesela bir Almanya sağlık sistemiyle hemen hemen aynı fakat bizimki bismark be bevis modelinin karışımı olduğu için gerçekten sağlık sistemi olarak çok yol kat ettik.*

(K8)-*yeterlimi, değil Yeterli bulsak da ücret skalası hususunda yeterli bulmuyoruz ama yapılan çalışmaları da görüyoruz. Yeterli mi, değil.*

(K9)-*Diğer ülkelerle ilgili çok büyük fikrim olmasa da daha iyiye gidebilir.*

(K10)-*Yok hiçbir sektör açısından yeterli bulmuyorum.*

(K11)-*Değil ama şöylede bir gerçek var bizden daha kötüsü de var.*

(K12)-*Ben diğer ülkeler karşısında yeterli buluyorum.*

(K13)-*Hiç değerlendirmediğim için bu konuyla ilgili çok bir şey diyemeyeceğim. Muhtemelen yeterlidir.*

(K14)-*Diğer ülkelerin SGK olayını bilmiyorum, fikrim yok.*

(K15)-*Bayağı bir aşağıda olduğumuzu düşünüyorum.*

(O1)-*Eskiden maaş oranımız daha yüksekti bu oran düştü. Emekli olsanız bile bu da insanları mecburiyetten çalışmaya yönlendiriyor. Gençlerin önünün açılması için emeklinin çalışmaması lazım. Eskiden emekli iseniz ve çalışıyorsanız maaşımızdan kesiliyor şimdi bu kalktı. Ben devlet olsam emekli olanı kırsala yönlendirir ve olanaklar sağlarım. Hayvancılık ve tarım teşvik gibi hem sağlıkları için güzel olur ve azalan çiftçi nüfusunu üstlenmiş oluruz.*

(O2)-*Bulmuyorum.*

(O3)-*Avrupa'ya göre yeterli bulmuyorum fakat diğer Asya ülkelerine göre yeterli buluyorum.*

(O4)-*Yeterli bulmuyoruz çok yurtdışını bilmesek de anlatılanlar bizimkinin yetersizliği gözüküyor.*

(O5)*-Diğer ülkeleri tam bilemediğim için bizde yeterli olduğunu düşünüyorum.*

(O6)*-İyi ama daha iyi olabilir son yaşadığımız pandemi döneminde dünyayı da gördük pandemiyi de gördük. Yeterliydi ama eksik noktalarımız da var.*

(O7)*-Yeterli bulmuyorum. Maalesef ülkemiz bu anlamda zayıf . Biz dünyanın dört bir tarafından gelenleri ağırladığımız için onlar kendilerini daha lokal hissediyorlar. Sağlık ve sosyal güvenlik açısından. Yani ülkemiz bu anlamda geride.*

(O8)*-Bulmuyorum.*

(O9)*-Bir hiç görüyorum.*

(O10)*-Evet bu konuda yeterli buluyorum.*

(O11)*-Yabancı ülkelerde bilmiyorum bizim kadar zor şartlarda yaşayanlar var mı %90 bu ülkede insanlar zor şartlarda yaşamakta.*

(O12)*-Yetersiz, diğer ülkede çalışan insanlarla alınan maaşlar maddi yönden karşılaştırıldığında orda emekli olanlar hayatlarını daha rahat idame ettirebiliyor ama Türkiye'de öyle bir durum yok.*

(O13)*-Bazı konularda hayır, örneğin emeklilik.*

(O14)*-Bizim de diğer ülkeler gibi daha gelişmiş bir sistemimiz olabilir. Buraya emekli maaşıyla gelip tatil yapan yabancı turistler var bizim ise bir emekli maaşıyla böyle bir şey yapmamız çok zor.*

(O15)*-Kötü bulmuyorum ancak daha da geliştirilebilir olduğunu düşünüyorum. Düşükten yatıyor maaş da az olacak emekli olduğunda bu yeterli olur mu bilmiyorum.*

6. Sektörünüzü göz önüne aldığınızda, sosyal güvenlik sisteminin çalışanı koruma altına alma stratejisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

(K1)*- Parçalı bir yapı olduğunu düşünüyorum çıkarılan 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunuyla aslında tek çatı altında toplanmaya çalışılsa da işçi, memur ve esnaf yani bunun çok fazla başaramadığını düşünüyorum kamu kurumlarında da benim çalıştığım kurumda da aynı şekilde olduğunu düşünüyorum kimisi belli haklardan faydalanırken kimisi belli haklardan faydalanamıyor. Bu tamamen tabii olduğu kanunla ilgili bir durum ama bu sürecin bir an evvel tamamlanıp kadro farkı gözetmeksizin bütün çalışanlara eşit bir şekilde dağıtılması gerektiğini düşünüyorum.*

(K2)-*Kendimi psikolojik açıdan güvende hissettiriyor. Olumlu etkilerinin olduğunu düşünüyorum.*

(K3)-*Güvence elbette çok önemli bir ihtiyaç fakat yine hayat şartlarına bağlayacağım belki ama günümüz koşullarında insanın kendini güvende hissetmesi yine buna bağlı.*

(K4)-*Bunu ortalamanın üstünde değerlendiriyorum.*

(K5)-*Özellikle emeklilikte yetersiz buluyorum.*

(K6)-*Evet korumaya alıyor ama bu farklı yerlere de gidebiliyor farklı davranılıyor bir yerlerde insanlar daha iyi yaşayabiliyor. Eşitlik, adalet sisteminin tam olmadığını düşünüyorum.*

(K7)-*Şu anda yeterli ama daha da iyi olabilir diye düşünüyorum.*

(K8)-*Bence çalışanı koruma altına alıyor ama geliştirilebilir.*

(K9)-*Bu konuda iyi olduğunu ve yetersiz olmadığını düşünüyorum.*

(K10)-*Yeterli görmüyorum ve açıkçası çalışanı koruduğunu düşünmüyorum.*

(K11)-*Çok yeterli değil daha iyi olabilir.*

(K12)-*Açıkçası bu konuyla ilgili çok bilgim yok.*

(K13)-*Olumlu bakmıyorum daha iyi olabilir.*

(K14)-*Devletin kabiliyetleri açısından yeterli.*

(K15)-*Geriye bakıldığında iyi ama yeterli değil.*

(O1)-*Eskiden maaş oranımız daha yüksekti bu oran düştü. Emekli olsanız bile bu da insanları mecburiyetten çalışmaya yönlendiriyor. Gençlerin önünün açılması için emeklinin çalışmaması lazım. Eskiden emekli iseniz ve çalışıyorsanız maaşımızdan kesiliyor şimdi bu kalktı. Ben devlet olsam emekli olanı kırsala yönlendirir ve olanaklar sağlarım. Hayvancılık ve tarım teşvik gibi hem sağlıkları için güzel olur ve azalan çiftçi nüfusunu üstlenmiş oluruz.*

(O2)-*Hissetmiyorum.*

(O3)-*Ben faydalanmadım ama yeterli diye biliyorum ihtiyacım olmadı bugüne kadar.*

(O4)-*Çok doğru buluyorum çalışanın kendini güvende hissetmesini sağlıyor ve emekliliğine de katkısı büyük.*

(O5)*-Evet orta üstü diyebiliriz ama tam değil.*

(O6)*-Yetersiz değerlendiriyorum. Çünkü verilen şeyler Türkiye şartlarında bireylere maddi manevi yeterli değil.*

(O7)*-Devletin bu anlamda işsizlik ödenekleri ve haksız işçi çıkarmalarında işçiyi koruyor. Genel anlamda yine yineliyorum zayıf.*

(O8)*-Ben öyle bir strateji olduğunu düşünmüyorum çünkü 12 yıldır buradayım daha denetime bile kimsenin geldiğini görmedim. Herhangi bir denetim yapmıyorsa çalışanı da çok düşünmüyordur.*

(O9)*-Yetersiz buluyorum.*

(O10)*-Koruma altına alırken, sömürme politikasına dönmemeli. En basit bir örnek vereyim size eczaneye gidiyorsunuz, eczacı diyor ki şu kadarını SSK karşılıyor şu kadar tuttu bu açıkçası canımı çok sıkıyor.*

(O11)*-Bence yetersiz hepsinin üstesinden gelemiyor yani.*

(O12)*-Çalışmalar yapılıyor fakat yeterli değil. Umarım daha iyi olur.*

(O13)*-Yetersizlikler var.*

(O14)*-Batıda çocuk yapma daha az olduğu için insana verilen önem daha fazla ancak örneğin biz gibi Hindistan gibi ülkelerde daha çok çocuk olduğu için kişiye verilen önem azalıyor. Kişi sayısının çok olduğu düşünüldüğü için kişi başına gereken önemin verilmediğini düşünüyorum.*

(O15)*-Bunun için çalışıyoruz zaten. Emekli olduğumuz zamanda kendimizi iyi hissetmek yeterli imkanlara sahip olmak için.*

7. Sosyal güvenlik sistemini düşündüğünüzde sosyal güvenlik reformunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Gerileme/ilerleme

(K1)*-Kesinlikle gerileme olduğunu düşünmüyorum ilerleme var. vatandaş açısından ilerleme olduğunu düşünüyorum yalnız bir yandan ilerleme varken özellikle üçüncü basamak sağlık hizmetlerinde harcanan meblağların Sosyal Güvenlik Kurumlarında ciddi açıklara sebep olacağını düşünüyorum sosyal güvence kapsamında kesinlikle olumlu gelişmeler var ancak bunun uygulama esnasında maliyetleri daha çok*

düşürülebilecek koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin kesinlikle daha çok önemsenmesi gerektiği kanaatindeyim.

***(K2)**-Önceki dönemlere bakıldığında çok yol kat ettiğini düşünüyorum. Daha önce de belirttiğim gibi, kanser ve lösemi hastalığında gelişmeler yapılabilir.*

***(K3)**-Daha güzel şeyler olabileceğini şuan yetersizlikler olduğunu düşünüyorum. Tabi son yıllardaki ilerlemeleri göz ardı etmiyorum.*

***(K4)**-İyi daha iyi olabilir buluyorum.*

***(K5)**-Sağlık çalışanları için katsayılar arttırılabilir. Emeklilikte de arttırılabilir bir de Dr. hemşire ayrımı yapılmadan bütün olarak değerlendirilebilir.*

***(K6)**-Eski şartlara göre tabi ki daha iyi kıyaslandığında fakat daha çok çalışma ve iyileştirilme olması gerektiğini düşünüyorum.*

***(K7)**-5010 sayılı kanun çıktı ama süreci çok yakından takip edemediğim için cevap veremiyorum.*

***(K8)**-Tabi ki şimdi bir on beş, yirmi yıl öncesine gidersek büyük ilerleme var. Bugün sadece arama motorlarına baksak bile bu durum ve farkını gözlemleyebiliriz.*

***(K9)**-Yine aynı şekilde daha iyi olabilir diye düşünüyorum.*

***(K10)**-Gerilediğini düşünüyorum.*

***(K11)**-Hoş olmayacak belki ama hep bir siyaset hep bir koltuk kavgasıyla geçmiş her şey ben öyle görüyorum. Her gelen kendine göre karar almış durumda.*

***(K12)**-Olumsuz bir düşüncem yok. Olumlu olduğunu düşünüyorum. Hastanenin doluluk oranından.*

***(K13)**-Günden güne kötüye gidiyor. Hem vergi sistemine sunduğumuz katkılardan hem de Sosyal güvenlik anlamında aldığımız geri dönüşler çok iyi değil.*

***(K14)**-Yeterli çünkü her şey sonuçta devletin ekonomik gücüne bağlı.*

***(K15)**-Çalışmalar var eskiye bakıldığında ama daha iyi olabilir.*

***(O1)**-Takip etmeye çalışıyorum fakat kaçırdıklarım var. Bilgilendirme noktasında tabi özel bir kanalın olması lazım devletin bu kanallardan bizleri bu kanunlarla ilgili bilgilendirmesi lazım. Bu hayatımızı, toplumsal yaşantımızı düzenleyen kanunları tesadüfen öğreniyoruz. Ben araştırıyorum araştırılmayacak durumda bilgisayar*

kullanamayanlar için kanallar olmalı. Tv kanalında devlet buna el atmalı okuma yazma bilmeyen insanlar için. Haklarının ne olduğunu maalesef insanlar bilmiyor.

(O2)*-Yani teorik olarak birtakım şeyler olsa da pratikte zor. Mesela bir randevu almak, gittiğimizde ilgi görmekte yetersizlikler buluyorum.*

(O3)*-Yeterli fakat daha iyi olabilir.*

(O4)*-Her seferinde tabii ki ilerleme kaydediliyor fakat yeterli olmuyor. Bunun devletin bütçesiyle de alakalı olduğunu düşünüyorum.*

(O5)*-İlerleme açısından iyi görüyorum. İnsanların gerek anlık durumları gerek gelecekteki durumlarına göre toplumun ihtiyacına göre şekil aldığını gözlemliyorum. İyi buluyorum.*

(O6)*-Geriledik genelde ileri gibi gözükse de bazı noktalarda geri mesela 2008'deki kanundan sonra emeklilik olayı çok düşük maaşlar.*

(O7)*-Olması gerektiği gibi düşünüyorum.*

(O8)*-Gerileme oldu çünkü yaş sınırı getirildi. Pozitif ayrımcılık yapmak yerine negatif ayrımcılık yapıldı.*

(O9)*-Fikrim yok.*

(O10)*-Hastaneler yapıldı. Sosyal güvenlik kurumu tarafından destekler alınıyor ama birçok ödenekler ödenmiyor. Bu konuda zayıfız aklıma gelen neler yapılabilir. Diyoruz ya sağlıkta çok öndeyiz aslında değiliz. Mesela biz otel sektöründe yurtdışından gelen misafirlerimiz hastalandığında asla devlete gitmek istemiyor diyor ki beni en iyi özel hastaneye götürün diyor. Niye yurt dışındaki olanaklara bakın bir de bize bakın.*

(O11)*-Geçmişin çok önemli olmadığını şuan içinde bulunduğumuz durum önemli diye bakıyorum. olumsuz.*

(O12)*-Yetersiz buluyoruz.*

(O13)*-Yansıdığını düşünmüyorum.*

(O14)*-Bu konuda yeterli bilgiye sahip değilim ancak gözlemlediğim kadarıyla özellikle emeklilik yaşı konusunda sorunlar olduğunu düşünüyorum.*

(O15)*-Özellikle emekli olduğumuz zaman sorun olacağını ve yeterli olmayacağını düşünüyorum.*

8. Sosyal güvenlik sistemi açısından baktığınızda, emekli olacağınız dönemi göz önüne aldığınızda güvence altında (maddi-manevi) olacağınızı düşünüyor musunuz?

(K1)*-Maddi olarak düşünmüyorum Türkiye'de en büyük problemlerden biri tabiki sistemden faydalanılıyor ama emekli aylıklarının çok düşük olmasını sağlıklı bulmuyorum. Elbette aktüeryal denge gözetlenerek yapıldığını düşünüyorum.*

(K2)*-Tam anlamıyla o refaha erebilir miyim inanın bilemiyorum. Çünkü gündem sürekli değişmekte daha uzun yıllar olduğu için o dönemin şartlarını kestiremiyorum.*

(K3)*-Düşünmüyorum kesinlikle.*

(K4)*-Maddi olarak düşünemiyorum, şartlardan dolayı.*

(K5)*-Kesinlikle düşünmüyorum.*

(K6)*-Hayır kesinlikle düşünmüyorum.*

(K7)*-Özele nazaran bizim kamu primleri çok yüksek yatmakta bu sebeple rahat bir emeklilik geçireceğimi düşünüyorum.*

(K8)*-Yaş 65 deniyor o zamana kadar yaşar mıyız bilmiyoruz. Emeklilik konusunda bu sistem biraz daha geliştirilebilir.*

(K9)*-Yetersiz buluyorum açıkçası.*

(K10)*-Kesinlikle hayır bunu hisseden var mıdır acaba bu dönemde?*

(K11)*-Hayır hissetmiyorum.*

(K12)*-Güvence altında olacağımı düşünüyorum, evet.*

(K13)*-Hayır düşünmüyorum.*

(K14)*-Benim durumum farklı asker kökenliyim. şartlarımız daha iyi emeklilik açısından.*

(K15)*-Hayır, yeterli değil.*

(O1)*-Emekliyim zaten bahsettim.*

(O2)*-Hayır düşünmüyorum.*

(O3)*-Hem yaş sınırı, hem de maaş olarak yeterli bulmuyorum.*

***(O4)**-Şu anda düşünmüyorum çünkü yeterli değil. Devletin üzerine düşmesi gereken en önemli bölümün emeklilik olduğunu düşünüyorum.*

***(O5)**-Manevi olarak olabilirde maddi açıdan bunu düşünmüyorum.*

***(O6)**-Hayır, hissetmiyoruz. Çünkü 62 yaşına kadar çalışmamız gerekiyor emekli olabilmek için. Malum 62 yaşında bireyi de kimse çalıştırmak istemiyor. Doğal olarak sağlığımız da buna ne kadar el verecek belli değil.*

***(O7)**-Düşünmüyoruz tabii ki.*

***(O8)**-Manevi anlamda belki ama maddi anlamda düşünmüyorum. Kesinlikle güvence altında olduğumu düşünmüyorum.*

***(O9)**-Yaş politikasına bakarsak çok uzun olduğunu düşünüyorum.*

***(O10)**-Genel açıdan baktığımda Türkiye düşük bir noktada. Ben burda az önce gelirimden bahsettiğimde kendimi düşünmüyorum ki toplumu, çocuklarımı düşünüyorum. İki tane çocuğum var. Doğduklarından beri sigorta ödüyorum bireysel, özel niye yarın bir gün üniversiteye gidecekler. Ben bunu karşılayabiliyor fakat emekli olduğumda atıyorum eşimi alıp bir yurt dışına gidebilecek miyim? Bakıyorum adam yurtdışından gelmiş 80 yaşında, emeklisiyle tatil yapabiliyor bizim bunu yapabilecek şansımız var mı, hayır. Ama biz hala pazarda elma, kıvırcık kaç lira onun peşindeyiz.*

***(O11)**-Hayır, hissetmeyeceğim.*

***(O12)**-Ben 30 yaşındayım 12 yıldır sigortalıyım şu anda 70 yaşında emekli olacağım gözüküyor çok uzun bir süre.*

***(O13)**-Yok düşünmüyorum.*

***(O14)**-Yani süre uzun bir süre emekli olabileceğim yaşa kadar yaşayabilir miyim bilmiyorum.*

***(O15)**-Hayır, düşünmüyorum.*

9. Ortalama bir insan ömrü ele alındığında bunun çok büyük bir kısmının çalışarak geçmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

***(K1)**- Kesinlikle doğru olmadığını düşünüyorum ama çalışanın yükümlülükleri noktasındaki denge minimize edilmeli diye düşünüyorum.*

(K2)-*Bu gerçekten beni çok üzüyor 60 yaşından sonra emekli olmanın bir anlamı kalmadığını ve sosyalleşemeyeceğimi düşünüyorum.*

(K3)-*Bir insan ömrü ele alındığında, kişi 60 yaşına kadar çalışıp, 70 yaşına kadar yaşayacaksa bunun çok azı emeklilikle geçeceğini düşünüyorum.*

(K4)-*Haftalık çalışma günü olarak 4'e düşürülse çok iyi olur. Bunu uygulayan ülkeler var bizde de olsa çok güzel olur.*

(K5)-*Yüzde yüz insan ömrünün çok fazlasının çalışarak geçtiğine katılıyorum.*

(K6)-*Bu yüzden yaşlılık, bu yüzden insanların erkenden kansere yakalanması. İnsanların daha mutlu huzurlu yaşaması varken her şey daha zorlaştı. Daha da zora doğru gidiyor.*

(K7)-*Ülkemiz şartlarını değerlendirdiğimizde normal diye görüyorum. Gittikçe yaş yükseliyor ve insanlar emeklilikte açıkçası boşluk ne yapacak üretkenlik düşecek düştüğü için ülkemiz gelişme potansiyeli düşecek bence yaş ortalaması iyi daha da yükselebilir diye düşünüyorum.*

(K8)-*Bu durum bir önceki soruyla ilişkili. Geliştirdikten sonra emekli olduğumuzda, sosyal yaşantımıza emekli hayatımıza etkilerini göreceğiz diye düşünüyorum.*

(K9)-*Evet bir insan için kötü bir psikoloji. Ne zaman emekli olacağımı düşündüğümde beni etkiliyor açıkçası. Olumsuz yönde etkiliyor.*

(K10)-*Keşke öyle olmasaydı diyorum ama ülkemizin koşulları yapacak bir şey yok. Yıl olarak standardize edilmeli yaşa bakılmamalı. Çalışmaya bakılmalı diye düşünüyorum.*

(K11)-*Yaştan ziyade yıla bakılmalı. Ortalama insan ömrü Türkiye için 80 deniyor fakat insan da hayatını yaşamalı.*

(K12)-*Ben çalışmayı seviyorum. Sevdiğim işi yapıyorum çok mutluyum. Benim için hiç sıkıntı yok emekli olduğumda da çalışmayı düşünüyorum.*

(K13)-*Emeklilik sistemi daha iyileştirile bilinir. 60 yaşında emekli olacak birinin 70 yaşında vefat etmesi yaş olayının adil gelmediğini düşünüyorum. Çok insani gelmiyor bana.*

(K14)-*Ortalama açısından bakarsanız fazla.*

(K15)-*Yaş olayı çok geç olduğundan kuruma katkısı olacağını düşünmüyorum.*

(O1)-*Türkiyemizde 25 seneyi tamamlamak gerekiyor. Şimdi yetmiyor tabii kanunlar değişti. Ülkemiz için 50-55 aralığı iyi diye düşünüyorum. 40 yaşında emekli ederseniz en güzel çağları pasifize etmiş olursunuz diye düşünüyorum.*

(O2)-*Mezarda emeklilik tabiri söyleniyor ya, acı bir durum.*

(O3)-*Aslında çok uzun bir süre daha erken olmalı.*

(O4)-*Doğru buluyorum. Çünkü insanların sağlıklarının elverdiği sürece çalışmalarından yanayım.*

(O5)-*Bu durum insanların beklentisine eğitim durumlarına göre değişir neye göre konumlara göre değişir. Örneğin patronsa bakış açısı önemli tabi ben çalışmayı seviyorum ama başkası sevmez tabi insanlar dünyaya geldi niçin geldi bu çok göreceli bir durum. Beklenti ve ihtiyaçlara göre değişir.*

(O6)-*Yani 70-80 yıl gibi düşünülen insan ömründe 62 yaş çok uzun bir süre.*

(O7)-*Benim her zaman söylediğim bir şey var 5 bin yıl önceki insan gibi yaşıyoruz. Beslenme, barınma, üreme gibi aynı düzeyde o zaman insanlar mağaradan çıkıp gidiyorlarmış biz de evimizden çıkıp akşama kadar çalışıp tekrar geri dönüyoruz. 2022 yılında da çok büyük bir fark olduğunu düşünmüyorum.*

(O8)-*Zaten baştaki sorularla hemen hemen aynı dünyada yaşam sınırı 70 Türkiye'de bu kadar bile değil emeklilik 62 düşünürsek olumlu düşünmüyorum.*

(O9)-*Çok yanlış olduğunu düşünüyorum. yaş faktörü açısından.*

(O10)-*Aslında biz çalışmıyoruz kölelik yapıyoruz. Türkiye şartlarında otelciler olarak az riskliyiz biz. Sekiz saat çalışıp bizim yemeğimiz kahvemiz tamam. Ama dışarıya baktığımızda, insanlar çok zor durumda çalışıyor.*

(O11)-*Yazık diyorum çünkü Türkiye'de yaşayan insanların hiçbir sosyal faaliyeti yok ki. Ömür boyu çalışmak.*

(O12)-*Çok zor yaşam kalitesi düşük, bir plan tatilin yok 8 saat çalışma karşılığında bir yerlere bağlı kalıyoruz.*

(O13)-*Yaş sınırıyla alakalı sorunlar var bunun kötü olduğunu düşünüyorum.*

(O14)-*Hayata yaşamak için geliyoruz ama yüzde sekseni çalışarak geçiyor bu çok üzücü bir durum, yaşamanın tadını çıkaramıyoruz.*

(O15)*-Bir insanın emekli olabilmek için bu kadar süre çalışmasını çok üzücü ve zor buluyorum. Gün doldurma, yaş bekleme bunlar sıkıntılı. Aynı şekilde emekli olsa bile geçinmek adına hala çalışmak zorunda olan tanıdıklarım var.*

10. Yapmakta olduğunuz sosyal güvenlik sistemi ve uygulamalarını düşündüğünüzde işinizi/mesleğinizi ilerleyen yıllarda da yapmayı düşünür müsünüz?

(K1)*-Memuriyet bir zaruriyet durumuna dönüştüğü için, şartlar günden güne kötüleştiği için evet yapmaya devam edicez ama belkide aynı şehirde yapmaya devam etmeyeceğiz. Nüfus hareketliliğine sebep olacak diye düşünüyorum.*

(K2)*-Evet devlet güvencesindeyim ama bir özel kuruma göre bu şekilde bu kurumda devam etmek istiyorum.*

(K3)*-Düşünürüm tabii ki. İş ve şartlar kamu olarak memnunuz sonuçta.*

(K4)*-Şartlar açısından emekli olduğumda dahi çalışmayı düşünüyorum.*

(K5)*-Kesinlikle hayır.*

(K6)*-Hayır düşünmüyorum.*

(K7)*-Bunu şu anda karar veremiyorum ülkemiz açısından sistem liyakat gibi nedenler değişebilir. Etkilenebilir sağlık sistemi.*

(K8)*-Evet burdayız bu yaştan sonra düşünmüyoruz iş değiştirmeyi.*

(K9)*-Mesleğimi seviyorum ama bir zorunluluk.*

(K10)*-Hayır, kesinlikle.*

(K11)*-Hayır, EYT'liyim ve bekliyorum.*

(K12)*-Evet, düşünüyorum.*

(K13)*-Zor gibi gözüküyor.*

(K14)*-Normal asker olarak devam etseydim evet ama sağlık bakanlığında hayır.*

(K15)*-Emeklilik yaşı zaten çok geç olduğu için düşünmüyorum.*

(O1)*-Zaten yapıyorum.*

(O2)*-Düşünebilirim evet.*

(O3)*-Evet düşünüyorum.*

(O4)*-Düşünüyorum hatta başka mesleklerde yapmak isterim.*

(O5)*-Evet.*

(O6)*-Düşünüyorum.*

(O7)*-Mecburiyetten düşünüyorum.*

(O8)*-Güvenlik açısından yapmamam lazım ama sevdiğim için ve mecburiyet açısından yapıcam.*

(O9)*-İşime engel olan bir kısımda engel görmüyorum.*

(O10)*-Ben mesleğimi seviyorum. İşim bu benim bana gel kasap ol olamam. Tabii seviyorum mesleğimi.*

(O11)*-Tabii ki seviyorum.*

(O12)*-Düşünüyorum.*

(O13)*-Sağlığım elverdiği sürece çalışmaya devam etmeyi düşünüyorum.*

(O14)*-Ben işimi saygı ve özveriyle yaparım ama asıl alanım bu değil, şartlardan dolayı şu an buradayım.*

(O15)*-Emekli olduğumda maaşımın yeterli olacağına inansam gönüllü işlerde çalışmak isterdim. Ama şu durumda şartlar gereği devam etmeyi düşünüyorum.*

11. Sosyal güvenlik sistemine göre engelli çalışanlara yönelik yapılan uygulamaları/politikaları yeterli görüyor musunuz?

(K1)*-Görmüyorum çünkü ben de engelli bir personelim. Engellilikte dilimler var %40, %60, %80 aralığı var vergilendirmedeki maaşlardan kesinti durumunda muaf tutulan tutarlar çok komik tutarlar, iyileştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Engellileri korumaya yönelik olarak maaş ve tazminatların arttırılmasını düşünüyorum.*

(K2)*-Yer yer yeterli görüyorum. Açıkçası kısım kısım diyelim.*

(K3)*-Çalışmalar var fakat yetersiz buluyorum.*

(K4)*-Engelli çalışan sayısı biraz daha arttırılabilir. Şu an yüzde birlik dilimde diye biliyorum. Genel itibariyle iyi tabi ama rakamsal arttırılabilir.*

(K5)*-Şu an yetersiz buluyorum.*

(K6)-*Evet çok güzel uygulamalar var fakat yeterli değil.*

(K7)-*Evet yeterli görüyorum.*

(K8)-*Engellilere evet yeterli görüyorum. Mevcut kurumlara istihdamları sağlanıyor. Belli kontenjanlar var. Sınavla alınıp daha kolay sınavları kolaylıklar sağlanıyor bence o konuda sıkıntı yok.*

(K9)-*Daha iyi olabilir. Geliştirilebilir.*

(K10)-*Gelişme var bu konu sevindirici.*

(K11)-*Evet eskiye nazaran iyi. Çünkü eskiden adı dahi geçmiyordu evet. Bu konuda destekleme yoktu. Şimdi çok daha iyi.*

(K12)-*İyi değerlendiriyorum.*

(K13)-*Kesinlikle hayır.*

(K14)-*Engelliler için çok daha fazlası olması lazım ki kendilerini güvende hissetsinler.*

(K15)-*Yetersiz buluyorum.*

(O1)-*50 Çalışanda bir engellinin olmasını istiyor kanun, ben çoğu yerde görmüyorum bunu çünkü zarar verdiğini düşünüyorlar. Gözü görmeyen, yürüyemeyen insanları çalıştırmaya sektör hiç taraftar değil. Kanun var ama uygulamanın eksik olduğunu düşünüyorum.*

(O2)-*Farkında değilim.*

(O3)-*Yeterli bulmuyorum. Toplu taşımalarda örneğin .Ama bu çalışmalarıda çok bilmiyorum neler yapıldığı noktasında.*

(O4)-*Yeterli görmüyorum çünkü engellilerin hep bir talepleri var bu yeterli olsaydı bu kadar talep olmazdı.*

(O5)-*Açıkçası yapılan çalışmaları ben çok görmüyorum. Yetkililer elbette görüyordur.*

(O6)-*Evet var çok da güzel çalışmalar var daha iyi olabilir.*

(O7)-*Çok bir bilgim yok ama maalesef ki bizde de insana kıymet verilmediği için yetersiz.*

(O8)-*Görmüyorum teorikte yazıda çok iyi olsa da pratikte değil. Engelli personelde İŞKUR engelli kadrolarında iş bulması gerekirken, şöyle bir uygulamayla*

karşılaşıyoruz yöneticiler bize diyorlar ki engelli personeli siz bulun, engelli statüsünden indirimlerden faydalanın deniyor. Halbuki kurumun bunu değerlendirip ona uygun personel yollaması lazım. Sistem pratik anlamda kötü.

***(O9)**-Yeterli değil.*

***(O10)**-Düşünün ki bir belediye otobüs şoförü engelli vatandaşı almıyor buna kurumlar ne yapsın. Çoğu kurum yapmak istemiyor açık ve net söyleyeyim ben size.*

***(O11)**-Ben bu bünye de çalışan biri olarak otelimizde çalıştırmak istiyoruz. Biz duygusal bir milletiz insanlar elinden geldiği kadar destek olmaya çalışıyor.*

***(O12)**-Biz elimizden geldiğince destek olmaya çalışıyoruz. İlerleyen dönemlerde daha iyi uygulamalar yapılabilir.*

***(O13)**-Otel sektöründe çalışan arkadaşlarımız var ama diğer sektörlerden haberim yok. Olumlu buluyorum.*

***(O14)**-Güzel bir çalışma olduğu düşünüyorum. Çünkü engel fark etmeksizin herkes evini geçindirmeye çalışıyor. Daha çok bile desteklenmeli bana göre.*

***(O15)**-Engellilerin de çalışması önemli bence bizde de var öyle arkadaşlarımız. Benden önce çalışan arkadaşım da engelliydi çok memnunlarmış mesela, çok güzel çalışıyormuş.*

12.Sektörünüzü sosyal sigorta açısından değerlendirdiğinizde iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

***(K1)**-Bu konudaki en yoğun sektörde çalışan birisi olarak korumaya yönelik durum kendimizle ilgili bu konuda da çok eksiklik yok esasında mevzuat olarak.*

***(K2)**-Mesela bu hastane emar ve röntgen bölümünde çalışanların erken emeklilik haklarının olması çalıştığım kurum için çok güzel. Bazı mesleklerdeki yıpranma paylarının olması çok güzel bir durum.*

***(K3)**-Meslek hastalığı olarak, bir insan çalışma hayatında mesleki anlamda başına bir şey geldiğinde yapılan çalışmaların yetersiz kaldığını düşünüyorum.*

***(K4)**-Şu anda diğer kamu çalışanları bizim kadar risk altında değiller ama bu konuyu yeterli ve iyi görüyorum. İş kazalarında direk müdahale durumları mevcut tabii burada çalışanın bilinçli olması da çok önemli.*

(K5)-*İş kazası tutanağı tutulsa bile bir şekilde yok ediliyor. Aman başımız yanmasın diye tutanaklar yok edilmekte.*

(K6)-*İş kazaları yaşandığında evet çok güzel tutanaklar tutuluyor. Fakat sonrasında bir şekilde üstü kapanıp hiç bir şey olmamış gibi davrana bilinmekte.*

(K7)-*Geçmişe göre çok iyi durumda olduğumuzu biliyorum. Ben köyde doğdum büyüdüm. Köydekilere bile acayip yardımlar olmaktadır engelli bireylere bakıma muhtaç insanlara hem yatana hem bakana maaş verdikleri için, daha çok ilerlediğini düşünüyorum.*

(K8)-*Bu konu geliştirilebilir çünkü iş kazası ve meslek hastalığı olup olmadığı, bir hekimin imzasına bırakılıyor.*

(K9)-*Mutlaka göz önüne alınıp fayda sağlanacaktır ama bu konuda çok fazla bir bilgim yok.*

(K10)-*Yeterli değil diyorum.*

(K11)-*O açıdan da evet ayrıştırılması iyi oldu. Kişiyi daha koruduğunu düşünüyorum eskisine nazaran daha iyi olabilir.*

(K12)-*Ben o kategoride olmadığım için çok bir fikrim yok.*

(K13)-*Çok yeterli değil.*

(K14)-*Bu konuda fikrim yok.*

(K15)-*Başımıza böyle bir şey gelmedi bu konuda bilgim yok.*

(O1)-*Mesleki kazalar ve hastalıklar noktasında Türkiye kocaman sınıfta kalmış bir ülke bunu müdürü de yöneticisi de bilmiyor yerler ıslak şerit çekilmesi lazım. Örneğin koridor ikiye bölüp temizlenir sağ ve sol şeklinde bu da iş kazalarına dönüşüyor. İnanın ki yöneticilerin kendi haberleri yok. Bilgilendirilme eğitim çok lazım. Hangi otelde çalışsam bunları görüyorum.*

(O2)-*Bunun da farkında değilim.*

(O3)-*Avrupa'daki durumdan daha haberdarım iyi olduğunu ama ülkemizde yetersiz olduğunu gözlemliyorum.*

(O4)-*Yeterli buluyorum ama eksiklikler var.*

(O5)-*Kontrol, denetim, caydırıcılık, yaptırım açısından yeterli değil. Başınıza bir şey geldiğinde destek sağlanmaya çalışılıyor ama daha güzel olabilir. Bu daha önce denetlenmiş olsa önlemler alınsa da bunlar olmasa.*

(O6)-*Çalışmalar var ama yeterli görmüyorum.*

(O7)-*Genelde bu konuda da mağdur olan çalışan oluyor.*

(O8)-*Aynı şeyleri yineliyorum.*

(O9)-*Herhangi bir fikrim yok. Yeterli olsaydı geçen hafta yaşadığımız maden faciası yaşanmazdı.*

(O10)-*Yetersiz bir dayın varsa her şey çok güzel. Niye 2014 yılında bir arkadaşımın işyerinden kaynaklı kolu koptu. Tehditle bir şekilde konuyu kapattılar. Kolu koptu kadının asansörde konu aileye para tehdit kapatıldı.*

(O11)-*Sonucu önemli başvurduğunuzda sonuç alıyorsanız ne mutlu ama, sonuca varamıyorsa yazık yani.*

(O12)-*Gerekli önlemler alınıyor geliştirebilir.*

(O13)-*İyi olduğunu düşünüyorum. Başıma gelmişti maaşımı da almıştım. Tabii ki kazalar olmasın ama olduğunda da bu haktan yararlanmak lazım.*

(O14)-*Kendimi yeteri kadar güvende hissedeceğimi düşünmüyorum böyle bir durumla karşılaştığımda. Bu çalıştığım firmayla değil ülke geneliyle alakalı.*

(O15)-*Benim kardeşim geçtiğimiz aylarda iş kazası yüzünden vefat etti. Hala süren bir mahkeme süreci var ama yeterli maddi imkana hala sahip değil kardeşimin ailesi. Çok cüzi bir miktar var ama o da bu şartlar altında geçinmeye yetecek bir miktar değil. Dava hala sürüyor kızına maaş bağlandı o da sadece 1.400 TL çok yetersiz. Devletten yana bir yardım da yapılmadı çocuğuna. 7 8 aydır sonuçlanmadı mahkeme. Kardeşim 15 sene çalıştığı ve verilen tazminat dava sonuçlanmadığı için çok yetersiz kaldı.*

13.Sektörünüz açısından genel olarak değerlendirdiğinizde, sağlanan sosyal yardımlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

(K1)-*Bazen sosyal güvencesi olmayan insanlarla karşılaşıyoruz gerek kendimiz destek olmaya çalışıyoruz. Evet devletimiz belirli süre çalışan insanlara haklar sağlıyor altı ay gibi bir süre daha fazla sağlandığında da insanımızı tembelliğe sevk oluyor mu diye de*

düşünmekteyim açıkçası. Dengeler sağlandığında kapsam genişletilebilir diye düşünüyorum.

***(K2)**-Kendim ve çevrem faydalanmadığı için fikir beyan etmiyorum.*

***(K3)**-Ortalama olarak bakarsak yeterli.*

***(K4)**-Yapılan aile ve çocuk yardımlarını oldukça düşük buluyorum.*

***(K5)**-Ben sosyal yardım sağlanmadığını düşünüyorum.*

***(K6)**-Doğru kişilere yapıldığında evet güzel ama doğru kişilere yapılmadığını düşünüyorum.*

***(K7)**-Ben köyde doğdum büyüdüm. Köydekilere bile acayip yardımlar oluyo engelli bireylere bakıma muhtaç insanlara hem yatana hem bakana maaş verdikleri için, daha çok ilerlediğini düşünüyorum.*

***(K8)**-Sosyal yardımları biz bordro üzerinden alıyoruz. Elden veya özel olsada geliştirilebilir.*

***(K9)**-Açıkçası yetersiz buluyorum.*

***(K10)**-Sosyal yardım olmamalı tek kalemde düzgün bir ücret verilmeli. Her şeyi sosyal yardımla çözmeye çalışıyoruz ya bu bana çok sağlıklı gelmiyor. Meslek olmalı ve mesleğinde bir ederi olmalı bu ülkede. Ama biz hep çocuğa yardım emzirene yardım şeklinde değil o durumda zaten olmamalı.*

***(K11)**-Çalışan kişiye sosyal yardıma gerek olmadığını evde oturana veya oturmak zorunda kalana belki ama çalışanın sabit maaşını iyileştirirsin düzelir.*

***(K12)**-Yeterli buluyorum.*

***(K13)**-Kısıtlı ve yetersiz buluyorum.*

***(K14)**-Eğer bir ülkede sosyal yardım yapılıyorsa o bir şeylerin oturmadığı anlamına gelir.*

***(K15)**-Hala eksikliklerimiz var.*

***(O1)**-Genellemeden bahsedersek fakir toplumuz. Bir türlü aşamadık. Sosyal yardım insanlara iş verilse geliri düzgün tutsak hiç bunlara gerek kalmaz. Sosyal yardım insanı tembelleştiren üretimden uzak tutan bir durum mesela çeşitli oyunlar ekleniyor. Adam*

parmağını kesiyor ki faydalanabilmek için. Ben maaş alırım diye düşünüyor. Gerçekten ihtiyacı olanlara olmalı vermemiz lazım.

***(O2)**-Yeterli bulmuyorum.*

***(O3)**-Avrupa'ya göre yetersiz.*

***(O4)**-Sosyal yardımları çok yeterli bulmuyorum ama sosyal yardımların arttıkça da ülkenin fakirleştiğini düşünüyorum.*

***(O5)**-Sosyal yardımlar var çalışılıyor, toplumun yanındalar fakat bir göz boyamada var. Sosyal devlet anlayışı hissediliyor ulaşılıyor ihtiyaç sahiplerine ama yeter mi değil.*

***(O6)**-İnşallah herkese ulaşılabilir diyorum.*

***(O7)**-Son zamanlarda katkısı var ama yeterli mi değil.*

***(O8)**-Sosyal yardımlarla ilgili bir şey söyleyemem hiç almadım. Çevrem dede alan yok bildiğim bir konu değil aslında.*

***(O9)**-Siyasi tanıdıklarınızın olması gerektiğini düşünüyorum.*

***(O10)**-Evet aynı az önce ifade ettiğim gibi baskıyla.*

***(O11)**-Ufak tefek yardımlar olduğunu görüyorum. Fakat yeterli değil.*

***(O12)**-Hak eden kişilere gittiğini düşünmüyorum.*

***(O13)**-Burada çalışanların yeteri kadar haklarını bildiklerini düşünmüyorum yoksa bazı imkanlar mevcut.*

***(O14)**-Güzel ama çalışan çalıştığına dair vergi veriyor bu durumu pek anlayamıyorum.*

***(O15)**-Ben eşimden boşandığımda devlete yardım başvurusunda bulundum, kiracıyım aynı zamanda herhangi bir yardım yapılmadı.*

14. Sektörünüz açısından genel olarak değerlendirdiğinizde, sosyal bakım uygulamalarını nasıl değerlendirirsiniz?

***(K1)**-Bu uygulamalar daha çok bizim 60-65 yaş insan üzerine bakıma muhtaçlarla ilgili sağlık tesislerinin çok fazla yetkisi yok. Daha çok belediyelere devredilmiş durumda bunun için farklı bir kurum kurulması kanaatindeyim.*

***(K2)**-Örneğin başımıza geldi sürekli evde bakım hizmetleri mesela çok yoğun olduklarını söylüyorlar. Talep çok fazla olduğu için yetersiz kalındığını düşünüyorum.*

(K3)-*Bunları yetersiz buluyorum.*

(K4)-*Genelde biz şu anda ihtiyaç yok almıyoruz fakat insanlarda memnun olanda var olmayanlarda var tabii.*

(K5)-*Yetersiz ve farkında olmadığım bir uygulama.*

(K6)-*Yeterli özellikle eskiye kıyasla.*

(K7)-*Bunun da çok iyi ilerlediğini düşünüyorum.*

(K8)-*Bu konu bakanımızın da dediği gibi iyi bir noktada.*

(K9)-*Eskiye oranla gözle görülür iyileşmeler var.*

(K10)-*Bu durumlar gayet güzel evde bakım, yaşlı bakımları bir arkadaşım çalışıyor araçla ulaşımlar gayet iyi.*

(K11)-*İyi eskiden hiç yoktu.*

(K12)-*Evde bakım uygulamaları son dönemlerde çok gelişti. Büyüklerimizin bu konuda çok büyük müthiş projesi olduğunu biliyorum.*

(K13)-*Yetersiz.*

(K14)-*Ekonomik ve sosyal açıdan sorunumuz var demektir. Yardım etmeye gerek diye düşünüyorum.*

(K15)-*O konuyla ilgili bilgim yok.*

(O1)-*Bizim insanımızı tembelliğe ittiğini, balık yemeyi değil tutmayı öğretmeliyiz insanımıza.*

(O2)-*Bilim hiç yok.*

(O3)-*Yetersiz buluyorum.*

(O4)-*Yetersiz buluyorum neden bu konuda yaşanmışlıklar var. Bakım sisteminin çok iyi işlemediğini sayı yeterli değil bakım günleri yeterli değil. Çalışan hemşire vs. sayısı yetersiz.*

(O5)-*Ekonomik anlamda çalışmalar var.*

(O6)-*Çalışmalar çok daha güzel olabilir.*

(O7)-*İyileştirmeler oldu.*

(O8)*-Çok fikrim yok.*

(O9)*-Yetersiz.*

*(**010)**-Yeterli değil*

(O11)*-Aynen yeterli değil.*

(O12)*-İnsan bir yerde çalışıyor asgari ücret alıyor işsiz kaldığında aldığı maaş 1500 2000 bununla nasıl geçinsin.*

(O13)*-Bilinçli olmaları ve haklarını bilmeleri gerekiyor ama yine de iyileştirmeler yapılmalı.*

(O14)*-Ben bu ülkede yeterli bakım olduğunu sanmıyorum.*

(O15)*-Yeterli bulmuyorum doğru insanlara yapılmadığını, destek sağlandığını düşünmüyorum.*

15. Sektörünüz açısından işsizlik sigortası şartlarını nasıl değerlendirirsiniz?

(K1)*-Türkiye'nin kendisini çok fazla geliştiremediği bir alan diye düşünüyorum. Bu süre uzatılabilir kanaatimce 4857'ye tabi sürekli işçi kesimi İsveç modeli gibi geçici işsizlik modeliyle, çocuk olması durumunda izin sürelerinin uzatılmasını düşünüyorum.*

(K2)*-Yanlış yorum yapmak istemem fazla bilgim yok.*

(K3)*-Tabii ki verilen uygulanan şeyler güzel fakat içinde bulunduğumuz hayat şartlarından dolayı yetersiz.*

(K4)*-Kamuda ve çalışan olarak ihtiyaç da yok şu anda genelde iyi.*

(K5)*-Tamamen yetersiz ve insanlık dışı buluyorum. İşsizlik oranından da belli bence.*

(K6)*-Bunda biraz fazla tolerans gösterildiğini düşünüyorum, işsizlik için.*

(K7)*-Daha da geliştirilebilir olduğunu düşünüyorum.*

(K8)*-Benim bildiğim kadarıyla belli bir aya kadar verilmektedir. Bunu yeterli görmüyorum, geliştirilebilir.*

(K9)*-Biz diğer sektörlere göre daha iyi olsak da günümüzün ekonomik şartları maalesef yeterli değil.*

(K10)*-Yetersiz buluyorum.*

(K11)-*Daha iyi olması lazım. Yine söylüyorum eskiden yoktu ama daha iyi olabilir.*

(K12)-*İşsizlik sigortasının gereksiz bir şey olduğunu insanların paraları olmasına rağmen aldıklarını düşünüyorum. Çok kişi tanıyorum ama alıyor.*

(K13)-*Belirli sürelerde insanlar işsizlikle birlikte finanse edilmeye çalışılıyor ama yetersiz.*

(K14)-*Fikrim yok.*

(K15)-*Gereksiz buluyorum.*

(O1)-*Duyduğum işverenlere yönelik kullanıldığı pandemide gördüm, bir sürü insana yardım yapılamadı. İşsizlik fonu ne demek topluyorsun topluyorsun bunun açık ve şeffaf olmadığını düşünüyorum. Bu düzenlemede ve denetlemede halktan sistemden ve muhalefetten temsilcilerin olması lazım.*

(O2)-*Ortalama buluyorum.*

(O3)-*İç açıcı bir durumda değil meblağlar çok düşük.*

(O4)-*işsizlik sigortası olayı çok güzel mesela bunu pandemide yaşadık sağlandı fakat yetersiz oldu. Devletin gücüyle alakalı bu işler tabii.*

(O5)-*Kişiye göre düşünürsek örneğin ben mağdur edilmedim ama insanlar düşünebilir. İnsanların da sadece kuruma güvenerek değil işsiz olabileceğini düşünerek hareket etmeli diye düşünüyorum.*

(O6)-*Bu anlamda da bağlanan maaşların yeterli olduğunu düşünmüyorum. Koşulları göz önüne aldığımızda yetersiz düşük kalıyor.*

(O7)-*Bahsettiğim gibi çalışmalar çok ödenekler filan ama yeterli değil.*

(O8)-*İşsizlik sigortası şartları çok güzel oradaki tek handikap şu; ödenen ücretler düşük asgari ücretin nerdeyse 3'te 1'i asgari ücret zaten yetmezken. Onun dışında uygulama prim günü ödeme herhangi bir sıkıntı yok.*

(O9)-*Tek iyi yanı bu sanırım.*

(O10)-*Yetersiz buluyorum.*

(O11)-*Kötü niye ülkenin bütçesi belli sizin verdiğiniz birkaç milyarla insanları geç indiremezsiniz yani.*

***(O12)**-İnsan bir yerde çalışıyo asgari ücret alıyo işsiz kaldığında aldığı maaş 1500 2000 bununla nasıl geçinsin.*

***(O13)**-Geliştirilebileceğini düşünüyorum. Uzun zaman çalışan arkadaşlarımız daha yüksekten alabilir zor zamanlardayız geçinmek zor.*

***(O14)**-Yeterli bulmuyorum.*

***(O15)**-Mesela bu pandemi döneminde işsiz kalan bazı arkadaşlarıma bir miktar para verildi ama çok yetersizdi.*

16.Sosyal güvenlik sisteminin iş güvencesi ve iş güvencesizliği ile ilişkisi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

***(K1)**-Kurumsal açıdan değerlendirilebilir diye düşünüyorum. Ülkemizde memursanız, iş güvenceniz algısı var. Farkındalık değişmeli, bilinç geliştirilmeli.*

***(K2)**-Belli bir yaş olması uzun çalışma yıllar beni açıkçası tereddüde düşürüyor. Bu konudaki çalışmaların yeterli olduğunu düşünmüyorum.*

***(K3)**-Genele bakarsak iyi buluyorum.*

***(K4)**-Özel sektörün iş güvencesi yok mesela biz onlara nazaran tabi kamunun güvencesi altında hissediyoruz kendimizi. Yüz kızartıcı suçumuz olmadıktan sonra kamudan atılmak gibi bir şey yok en fazla yerimizi değiştiriliyor. Dışarıdaki özelde ki istihdama bakıldığında ise arz fazla talebe göre işveren yerine alternatifi çalışanın çok olduğu için, serbest hareket edebiliyor bu da işsizlik güvencesini doğuruyor diye düşünüyorum. Nüfus oranımız da çok fazla olduğu için patronların avantajı diye düşünüyorum.*

***(K5)**-İş güvenliğiyle ilgili eksiklikler iş güvencesizliğini doğurmakta bu duruma sebep yaratıyor.*

***(K6)**-İşsizliğe gösterilen değerin çalışana yaslanıp göz yumulduğunu düşünüyorum. Çalışanın üzerinden emek göz ardı şeklinde.*

***(K7)**-Daha da gelişmesi gerekir çok fazla okuyan gençlerimiz işsiz bunun düzeltilmesi gerektiğini düşünüyorum.*

***(K8)**-Sistem üzerinden değil de birey odaklı yürüse daha güzel olur. Bireyin ilgi alanları, önceki çalıştığı işyerleri temel alınarak yürüse çok daha iyi olur.*

***(K9)**-Bu konunun orta düzeyde olduğunu düşünüyorum.*

***(K10)**-İlişiği olduğunu düşünmüyorum ve işverene bağlı olduğunu düşünüyorum.*

***(K11)**-Yeterli değil.*

***(K12)**-İş güvencesi geliştirilmeli iş güvencesizliği de azaltılmalı. Buna gerek olmamalı.*

***(K13)**-Sektörden sektöre değişiyor muhtemelen. Örneğin bizim var ama çok meslek grubunda yok.*

***(K14)**-İşveren büyük rol alıyor burada ama yetersiz buluyorum.*

***(K15)**-Bu konuda bir şey diyemeyeceğim.*

***(O1)**-Zaten her taraf kaza dolu gerideyiz kanun var uygulayıcı yok. Maden kazalarını görüyorsunuz hala bir yol alamıyoruz bu nasıl bir çelişki yöneticilerimiz iyiyiz diyor. Hiç beğenmiyorum iş güvenliğini Türkiye'de. İnsanlar güvensiz bir şekilde inşaat sıvaları yapıyorlar, görüyorum düştü düşecek yani uydurma şeylerle çalışıyorlar. Önlemi yok kocaman bir sıfır diye düşünüyorum. Bu konuda sınıfta kaldık.*

***(O2)**-Vasat buluyorum.*

***(O3)**-İlerlemeler var daha iyi noktalara geleceğimizi düşünüyorum.*

***(O4)**-Bu konuda çok fikir sahibi olmadığım için yorum yapmam anlamsız olur.*

***(O5)**-Daha çok kendi kişiyle alakalı daha çok işsizin yanında olduğu bir sistem görüyorum.*

***(O6)**-Genel sistemde çalışmalar var eksik kalındığı noktalarda çok.*

***(O7)**-Türkiye şartlarında kendimi güvende hissetmiyorum.*

***(O8)**-İş güvencesiyle ilgili beni tek mutsuz eden ,prim ödemelerinin günlerinin uzun olması. Tamam uygulama güzel güvence sağlıyor ama ömür boyu çalışıyorsunuz nerdeyse. Bağlanan maaş çalışırken ödediğimiz primin dörtte biri. Mutlu musunuz derseniz değilim.*

***(O9)**-Ortalama buluyorum ama yeterli bulmuyorum.*

***(O10)**-İkisi tezat bir şey onu diyeyim ben size. Siz işsiz kaldığınızda kurum ben size destek verecem diyor fakat İŞKUR ve SGK arasındaki bağlantı kopuk. 2017 işsizim ayrıldığın sektör dedi ki en üstten gösterelim seni işsizlik maaşı al 9 ay yatması gereken maaş 10 ay yattı bana yatan 3560 TL' ye bir sonraki yıl bana 4760 tl olarak ödetti geri istedi. Bir nevi faiz kullandı yani.*

***(O11)**-Şu anki çalışma şartları ekonomi olsun sağlık olsun genel sağlık hizmetleri olsun yetersiz.*

***(O12)**-Yeterince güvence altında değiliz gerek maliyet gerek başka bir durum, ister istemez sıkıntıyla karşılaşabiliriz.*

***(O13)**-Otel sektöründe böyle bir problem olduğunu düşünmüyorum ama daha küçük işletmelerde bu sorunlar olabilir. Uzun yıllardan beri bu sektördeyim güvenceye önem veriliyor. Ödemelerin zamanında olması ne zaman yatacağını bilmek de bir güven sağlıyor.*

***(O14)**-Ben daha önce faydalanmasam da İŞKUR gibi kurumlar sayesinde iş bulan arkadaşlarım oldu ama gelişime açık bir durum bence.*

***(O15)**-Ben işsiz de kaldım iş bulmakta çok da zorlandım. Şu an da bir tanıdık vesilesiyle buradayım. Her yere başvurdum ama bulamadım, geri dönüş yapılmadı. Maaşı da geçtim sadece sigorta için bile yer baktım ama bulamadım.*

Tablo 2' de açık uçlu görüşme sorularına ilişkin temel ifadeler ve katılımcıların görüşme sorularına verdiği yanıtlardan ortaya konulan anahtar kelimeler kodlanarak gösterilmektedir. Görüşme sorularına verilen cevaplar aşağıda sunulmakta ve tartışılmaktadır.

Görüşme Sorularına İlişkin İfadeler	**Kodlamalar**
1. Sosyal Güvenlik Sisteminin Psikolojik Etkileri	Olumlu Olumsuz
2. Sosyal Güvenlik Sistemi Olmasa Doğabilecek Etkiler	Güvencesizlik Hissi Olumsuz sonuçlar
3. Sistemin Katkıları ve Yetersizlikleri	Sağlık olanakları Prim olanakları Katkılarla beraber yetersizlikler

4.	Diğer Ülkelerle Kıyaslandığında Bizim Durumumuz	Yetersiz/Eksik Ortalama
5.	Çalışanı Koruma Altına Alma Stratejisi	Gelişime açık Ortalama Yetersiz Denetim Eksikliği
6.	Sosyal Güvenlik Reformu	Gerekli tedbir ve düzenlemeler Yetersiz
7.	Emeklilikte Maddi-Manevi Güvence Hissi	Yetersiz Ortalama
8.	Çalışma Süresinin Yaşam Süresi Baz Alınarak Kıyaslanması	Normal Çok Uzun
9.	İlerleyen Dönemde Meslekte Devam Etme İsteği/Düşüncesi	Mecburiyet İşten memnuniyet Kararsız
10.	İş Kazaları ve Meslek Hastalığı Sigortaları	Yeterli Yetersiz/Geliştirilmeli Fikir Yok
11.	Sosyal Yardımlar	Yeterli Yetersiz
12.	Sosyal Bakım Uygulamaları	Olumlu/Gelişmekte
13.	İşsizlik Sigortası Şartları	Yeterli Yetersiz/Geliştirilmeli Fikir Yok

14.	İş Güvencesi ve İş Güvencesizliği	Yetersiz/Geliştirilmeli Kurum Farkı

Tablo 2'nin İçerik Analizi ile İncelenmesi

Katılımcıların çoğunluğunun "*Sosyal güvenlik sisteminin size psikolojik etkileri olduğunu düşünüyor musunuz? Varsa nelerdir?(Olumlu/olumsuz)"* ikinci soruya verdikleri cevap genellikle olumlu olmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu, yetersizliklerin olduğunu fakat kendilerini güvende hissettiklerini belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar sistemin çok hızlı değişim gösterdiğini vurgulamış, hizmetin olduğunu fakat yetersizliğiyle ilgili gelişme göstermesi gerektiğini vurgulamıştır. Sistemin katılımcılar üzerindeki psikolojik etkisi olumlu yansımaktadır. Devlet güvencesi altında olmanın özellikle sağlık alanında önemli ilerlemeler kaydedildiğinden bahsetmişlerdir.

Üçüncü soru olan "*Sosyal güvenlik sistemi olmasaydı sizce ,işinize etkileri ne olurdu?"* sorusuna cevap olarak büyük çoğunluk sosyal güvenlik sistemi olmasa olumsuz durumlar yaşanacağını söylemiştir. İşyeri ve sosyal yaşantıda katılımcılar hem kendilerinin hem de birlikte yaşadığı insanların bu durumdan olumsuz bir şekilde etkileneceklerini belirtmişlerdir. Başta iş hayatı olmak üzere sosyal hayatlarının da kötü etkileneceği bu sebeple güvensizlik hissine kapılacakları açıkça görülmüştür. "*(O15)-Sigorta olmasa çalışmak istemezdim. Çünkü benim için önemli olan maaştan ziyade kendim ve çocuklarım için olan sigorta."* şeklinde durumu özetleyen bir cevap vermiştir.

"Çalıştığınız sektör için sosyal güvenlik sisteminin olanaklarını değerlendirir misiniz? (katkılar-yetersizlikler)" bu soruya cevap olarak, devlet hastanesi sağlık çalışanları genel olarak ücret ve kadro güvencesinde olduklarını daha geliştirilebilir cihaz, randevular, ödemeler olarak belirtmiş; özel sektör otel çalışanları ise sağlıkta ve tehlike arz eden durumlarda özel sağlık sigortası olsa bile kendilerini güvencede

hissettiklerinden bahsetmişlerdir. Bu cevapların yanında bazı katılımcılar ise hizmetleri yetersiz bulduklarını söylemişlerdir.

Beşinci soru olan *"Ülkemizi diğer ülkelerin sosyal güvenlik sistemiyle kıyaslandığında sektörünüz açısından yeterli buluyor musunuz?"* sorusuna sağlık çalışanları koruyucu önlemlerin artırılması gerektiğini bazılarının yeterli bazılarının da yetersiz olduğunu her geçen gün gelişme kaydettiğini söylemişlerdir. Otel çalışanları da benzer şekilde cevaplar vermiştir.

"Sektörünüzü göz önüne aldığınızda, sosyal güvenlik sisteminin çalışanı koruma altına alma stratejisini nasıl değerlendiriyorsunuz?" şeklindeki altıncı soruya *(K1)* kadro farkı gözetmeksizin çalışanların tek çatı altında toplanması gerektiğini belirtmiştir. Bu cevaptan yola çıkarak ortak bir güvence varlığının önemi vurgulanmıştır. Diğer çalışanlar da yeterli, yetersiz ve emeklilik halindeki kaygılarından bahsetmişlerdir. Bazıları ise çalışanı koruma stratejisinin olmadığını yeteri kadar kapsamlı uygulanamadığından söz etmiştir.

Yedinci soruda sosyal güvenlik sistemi ile ilgili yapılan reformları değerlendirmeleri istenildiğinde katılımcılar, olumlu gelişmeler yaşandığını fakat siyasetin sosyal güvenlik alanında bu kadar etkin olmaması gerektiğini söylemiştir. Sosyal güvenlik sisteminin siyasetle değil devletin ekonomik gücüyle bağlantılı olduğu farklı şekilde dile getirilmiştir.

(O1) bir otel çalışanı olarak bu konuda devletin yapabileceği bazı yeniliklerden söz etmiştir. Bu öneri, yaşlı ya da imkanı olmayan insanların sosyal güvenlik sistemindeki gelişmelerden ve fırsatlardan haberdar olmalarını sağlayan bir televizyon kanalının oluşturulması yönündedir.

Sekizinci soruda emekli olunca maddi veya manevi güven olarak ne durumda olunacağı sorulmuş ve büyük çoğunluk olumsuz cevaplar vermiştir. Özellikle emekli maaşlarının yetersiz olması henüz emekli olmamış çalışanı bile kaygılandırdığı, emeklilik yaşının çok geç olduğu belirtilmiştir. *(O9)* bir otel çalışanı olarak yurtdışından, Avrupa'dan gelen misafirlerinin emekli olduğunu ve ülkemizde emekli maaşlarıyla konforlu bir şekilde tatil yaptıklarını söylemiştir. Bu duruma şahit olması kendi emeklilik koşullarını

gözden geçirmesine neden olmuş ve bu endişe yüzünden yatırımlar yaparak kendi kendini güvene alma ihtiyacı hissetmiştir.

"*Ortalama bir insan ömrü ele alındığında bunun çok büyük bir kısmının çalışarak geçmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?"* sorusuna yukarıdaki anahtar kelimelerden de anlaşıldığı gibi bazı katılımcılar bu süreyi normal bulsa da büyük oranda çalışma ve emekliliğe kadar gelen süreci katılımcılar uzun bulmuştur. Genel olarak değerlendirildiğinde uzun yıllar çalışmanın ve sosyal yaşantıda aktif olamamanın insanın gerek ruh gerekse beden sağlığını etkilediği düşünülmektedir.

"(O5)-Bu durum insanların beklentisine eğitim durumlarına göre değişir neye göre konumlara göre değişir. Örneğin patronsa bakış açısı önemli tabi ben çalışmayı seviyorum ama başkası sevmez . insanlar sevmez tabi insanlar dünyaya geldi niçin geldi bu çok göreceli bir durum. Beklenti ve ihtiyaçlara göre değişir" Şeklinde bir cevap vererek aslında içinde bulunan koşullara göre bu durumun kişiden kişiye değişebileceğini aktarmıştır.

Katılımcılara onuncu soruda güncel sosyal güvenlik sistemini göz önüne alarak mesleklerini ilerleyen yıllarda da yapmak isteyip istemediği sorulmuştur. "*(K1)-Memuriyet bir zaruriyet durumuna dönüştüğü için, şartlar günden güne kötüleştiği için evet yapmaya devam edicez ama belkide aynı şehirde yapmaya devam etmeyeceğiz. Nüfus hareketliliğine sebep olacak diye düşünüyorum."* Kamu sağlık çalışanının verdiği cevapla bu soruya verilen yanıtlarda ortak olan anahtar kelime 'mecburiyet' cevabı gözlemlenmiştir.

Katılımcılardan bazıları çalışmayı seviyorum, işimden memnunum şeklinde cevaplar verse de ülkemizdeki ekonomik ve emeklilik şartlarından dolayı ortam ve koşullara göre mesleklerini sürdürme kararlarının değişebileceği söylenmiştir. EYT'den faydalanan çalışanların da bu hakkı sabırsızlıkla beklediklerini araştırmacı gözlemlemiştir. Yasa çalışmamız sırasında çıkarılmıştır. 2023 yılı içerisinde çalışmalar devam edecektir. Emeklilikte yaşa takılan 1.6 milyon başvurudan,250 binden fazla çalışanın işlemi tamamlanmıştır. Görülmektedir ki kişilerin yaşam, ortam ve eğitimleri fikirlerini büyük ölçüde etkilemektedir. Çalışanların cevaplarındaki farklılık bu etkenlerden kaynaklanmaktadır.

On birinci soruda "*Sosyal güvenlik sistemine göre engelli çalışanlara yönelik yapılan uygulamaları/politikaları yeterli görüyor musunuz?"* sorusu sorulmuştur. "*Görmüyorum çünkü ben de engelli bir personelim. Engellilikte dilimler var %40, %60, %80 aralığı var vergilendirmedeki maaşlardan kesinti durumunda muaf tutulan tutarlar çok komik tutarlar, iyileştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Engellileri korumaya yönelik olarak maaş ve tazminatların arttırılmasını düşünüyorum. (K1)"* şeklinde bir cevap vererek engelli bir çalışan olarak uygulamaların geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Diğer katılımcıların cevapları da değişkenlik göstermektedir. Bazıları engellilere yönelik yapılan çalışmaları yeterli bulurken bazı katılımcılar da geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu sorudaki dikkat çeken nokta ise yasa gereği engelli çalışan bulundurma durumuna özellikle özel sektörün tercih etmediği ve uyum sağlamadığı ,çalıştırsa bile bir süre sonra iş feshine gittiği söylemleridir.

"Sektörünüzü sosyal sigorta açısından değerlendirdiğinizde iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortaları hakkında ne düşünüyorsunuz?" şeklinde sorulan on ikinci soruya cevap olarak bazıları mevzuat ve yasaların yeterli olduğunu, bazı çalışanların da kodlanmış anahtar kelimelerden de anlaşılacağı gibi iş kazaları ve meslek hastalıkları konusunda yetersizlikler olduğunu belirtmiştir. Buna örnek olarak çalışan yakınlarından kaza geçirmiş ya da vefat etmiş olanların hak alma hususunda oldukça fazla zorluk çektiklerinden bahsedilmiştir. Kişilerin yakınlarının da hem psikolojik hem de ekonomik yönden olumsuz etkilendiği görülmüştür. Avantajlar noktasından değerlendirildiğinde çalışanların çalışmadıkları dönemde ve ufak kazalarda yararlandıkları haklardan da (maaş ve primlerden vs) söz edilmiştir.

"Sektörünüz açısından genel olarak değerlendirdiğinizde, sağlanan sosyal yardımlar hakkında ne düşünüyorsunuz?" katılımcılardan bazıları bu soruya altı aydan uzun süren ve sosyal devlet anlayışının getirdiği maaş faktörünün insanları tembelliğe ittiğinden çalışmaların yeterli olduğundan söz ederken bazı katılımcılar yetersiz olduğu yönünde cevaplar vermiştir. Bazı katılımcılar sosyal yardım diye bir şeyin olmasını gerektirecek durumların olmamasını savunurken, bazı katılımcılar da bu durumun suistimal edildiğini, toplumu tembelliğe ittiğini söylemiştir.

On dördüncü soruda katılımcılara sosyal bakım uygulamalarıyla ilgili görüşleri sorulmuştur. Genel olarak olumlu olduğu ancak geliştirilebileceği yönündedir. Ülkemizde bu durumla ilgili belediyelerin aktif olduğu, randevulu gelindiği gelişmelerin her geçen yıla göre daha ileri bir seviyeye geldiği katılımcılar tarafından gözlemlenmiştir. Katılımcılar konumları gereği bu hakka ihtiyaçlarının olmadığını fakat sosyal yardım alanların memnuniyetlerinden de bahsetmişlerdir.

"Sektörünüz açısından işsizlik sigortası şartlarını nasıl değerlendirirsiniz?" sorusuna bazı katılımcılar olumlu olduğunu bazıları eksiklikler olduğunu bazıları ise bilgisinin olmadığını belirtmiştir. İşsizlik sigortası alanında iyileştirme önerisi sunan bir katılımcı işsizlik fonunun düzenleme, denetleme ve halktan temsilcilerle şeffaflaşması gerektiğini söylemiştir.

"(O8)-İşsizlik sigortası şartları çok güzel oradaki tek handikap şu; ödenen ücretler düşük asgari ücretin nerdeyse 3'te 1'i asgari ücret zaten yetmezken. Onun dışında uygulama prim günü ödeme herhangi bir sıkıntı yok." başka bir katılımcı ise bu yönde bir fikir beyan etmiştir.

On altıncı soruda *"Sosyal güvenlik sisteminin iş güvencesi ve iş güvencesizliği ile ilişkisi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?"* sorusu sorulmuştur. Bu konudaki görüşler kamu sektöründeki çalışanların daha güvencede olduğu özel sektörde çalışanların ise güvencesizlik hissettiği yönündedir. Bununla ilgili bilincin geliştirilmesi gerektiği iş güvencesizliğinin azaltılması gerektiği düşüncesi ağır basmaktadır. Bazı katılımcılar yapılan çalışmaları ortalama bulurken bu konuda İŞKUR ve SGK kurumuna büyük sorumluluklar düştüğünden bahsetmiştir. Bir katılımcı prim ödeme sürelerinin uzunluğundan çalışma süresine yansımasından bu durumdan mutsuz hissediyorum şeklinde cevap vermiştir.

ÖNERİ

Katılımcılar sosyal güvenlik sisteminin olumlu etkilerine vurgu yaparak bu konunun geliştirilmesi gerektiğine ve gelişen toplumlara nazaran daha iyi olunması gerektiğini yasa koyucuların önemli sorumluluklar üstlendiğini savunmuşlardır.

Araştırmacı görüşü olarak; toplumların ve idarecilerin görevinin toplumun gelişmesi huzurunu sağlamanın yanında bireylere düşen görevler de olduğu kanaatidir. Örneğin yaşadığı toplumun ve gelişmelerin farkında olmak ve eğitime açık olmak gibi. Yapılan olumlu çalışmaların farkında olmak kişinin hem kendisine hem işine katkısıdır düşüncesi bireyi olumlu yönde etkilemektedir. Sistemin getirdiği avantajlardan faydalanmak kişide güven duygusunu önemli ölçüde hissettirdiği gözlemlenmiştir.

Çalışanlardaki kaygı daha çok geleceğe yönelik ve emeklilik şartlarına bağlı kılındığından, bu durumdaki atılan adımların ve yapılacak çalışmaların toplumda huzur ve güveni çok etkilediği saptanmıştır. Kendini devlet güvencesinde hisseden çalışanın daha pozitif olarak yaşamını devam ettirdiği, işine ailesine ve topluma bakış açısını geliştirdiği gözlemlenmiştir. Ülkemizde emeklilik şartlarında çalışılan EYT hazırlıkları ve uygulaması çalışmamız sırasında gerçekleşmektedir.1999yılı ve daha önce sigorta girişi olan çalışanları ve emeklilikte yaşa takılanları kapsayan uygulama kabul edilmiş olup toplamda beş milyon çalışanı etkileyen düzenlemeye göre 2023 yılında 2 milyon 250 bin kişi emekli olabilecektir. Koşulları yerine getiren vatandaşlar süre sınırı olmaksızın başvurularını yapabilecektir. İşsizlik şartları ele alındığında, emeklilik şartlarına benzer kaygılar oluşsa da bununla ilgili çalışmaların yapılması çalışanı olumlu yönde etkilemektedir. Bireylerin her ne kadar yaşadığı toplum ve çevre yapmakta olduğu işine etki etse de genetik faktörlerin, büyüme şeklinin ve aile yapısının da duygu düşünce ve bakış açısını büyük ölçüde etkilediği araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Araştırmacı mülakat görüşme evresinde katılımcıların hangi pozisyonda olurlarsa olsun özgüven, hassasiyet, nezaket gibi durumların eğitimin önce ailede başladığı sonra okulda devam ettiği sonrasında da kişisel gelişim ve farkındalıkla gelişebileceği yönündedir. İş kazaları ve meslek hastalıkları durumunda çalışanlar yasaların çalışanı

koruduğundan bahsetmiş fakat bu durumun uygulayıcılar tarafından denetlenmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Araştırmacı tarafından gözlemlenen bir diğer husus, uygulanan politikaların, kurumları ve işleyişi çalışma yaşamına etkilerinin öneminin büyüklüğüdür. Toplum ve çalışanda önyargılı bakış açısını kırmanın şeffaflaşma ve liyakatın her kademede uygulanması gerekliliğiyle sağlanacağı kutuplaşmanın oluşmaması gerektiği kanaati gözlemlenmiştir. Çalışanların iş gereklerini yerine getirmeleri ferdi bir sorumluluk iken, çalışanın kendisini iyi ve güvende hissetme sorumluluğu yasalara ve yöneticilere bağlıdır. Kurumların birbirleriyle ilişkileri koordinasyon ve işleyiş açısından çok önemli olduğu araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

BULGULAR

Görüşmelerde katılımcıların cinsiyetleri araştırmacı tarafından not edilmiş olup, katılımcılara yaş, eğitim durumu, medeni durum, aylık gelir çalıştıkları departman, pozisyonları ve işletmedeki çalışma süreleri gibi demografik sorular sorulmuştur. Görüşülen tüm katılımcılar, Sağlık ve otel alanında yer alan işletmelerde farklı departmanlarda ve pozisyonlarda çalışmaktadır Sağlık sektöründeki 15 katılımcı kamu hastanesinde , Otel alanındaki 15 katılımcı turizm alanındaki işletmelerde çalışmaktadır .Katılımcılara ilişkin tanımlayıcı bilgilere **Tablo 3**'de belirtilmektedir. Grafiklerle açıklanmaktadır.

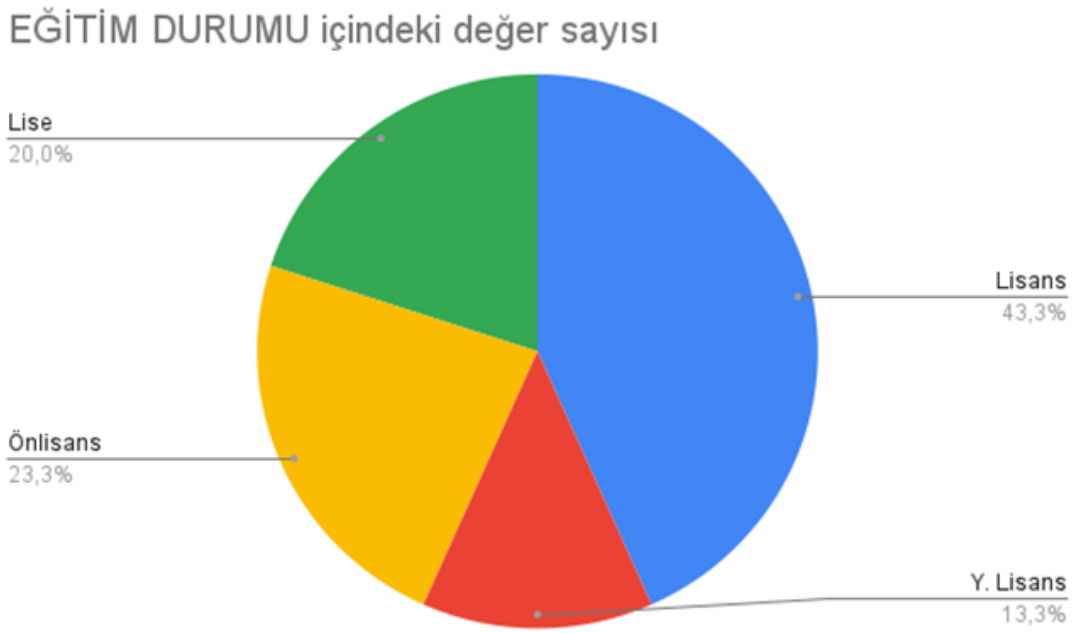
Tablo 3

KATILIMCILAR	CİNSİYET	YAŞ	MEDENİ DURUM	EĞİTİM DURUMU	POZİSYON	BAKIM YÜKÜMLÜLÜĞÜ	AYLIK ORTALAMA GELİR
K1	Erkek	38	Evli	Lisans	Kamu Hastanesi İdari Personel	Eş	15.000TL
K2	Kadın	27	Bekar	Lisans	Kamu Hastanesi Satın alma pers.	Yok	7.000TL
K3	Kadın	50	Bekar	Lisans	Kamu Hast. Memuru	Yok	10.000Tl
K4	Erkek	43	Evli	Lisans	Kamu	Aile	15.000TL

					Hast.Hemşire		
K5	Erkek	31	Evli	Lisans	Kamu Hast.Hemşire	Aile	10.000TL
K6	Kadın	30	Evli	Lisans	Kamu Hast. Hemşire	Eş	11.000TL
K7	Erkek	28	Bekar	Y. Lisans	Kamu Hast. Gider Tahakkuk sor.	Yok	10.000TL
K8	Erkek	40	Evli	Lisans	Kamu Hast. Biyomedical Bir.Sor.	Aile	10.000TL
K9	Kadın	32	Evli	Önlisans	Kamu Hast.Tıbbi Sekreteri	Aile	11.000TL
K10	Kadın	44	Bekar	Y. Lisans	Kamu Hast.Uzman Hemşire	Aile	14.000TL
K11	Kadın	41	Evli	Lise	Kamu Hast. Veri Gir.Sor.	Aile	10.000
K12	Kadın	29	Bekar	Y. Lisans	Kamu hast. Eczacı	Yok	20.000TL
K13	Erkek	43	Bekar	Y. Lisans	Kamu Hast. Hemşire	Yok	13.000TL
K14	Erkek	45	Evli	Lisans	Kamu Hast. Güv.Koordinatörü	Aile	15.000TL
K15	Erkek	38	Evli	Önlisans	Kamu Hast Güv.Müdürü	Aile	15.000TL
O1	Erkek	56	Bekar	Önlisans	Otel Yiyecek İçecek Müd.	Aile	12.000TL
O2	Erkek	50	Bekar	Lisans	Otel Müdürü	Yok	10.000TL
O3	Erkek	37	Bekar	Lise	Otel Satış Sorumlusu	Yok	10.000TL
O4	Erkek	54	Bekar	Önlisans	Otel Şirket Ortağı	Yok	10.000TL
O5	Erkek	43	Evli	Önlisans	Otel Ön Büro	Aile	15.000TL

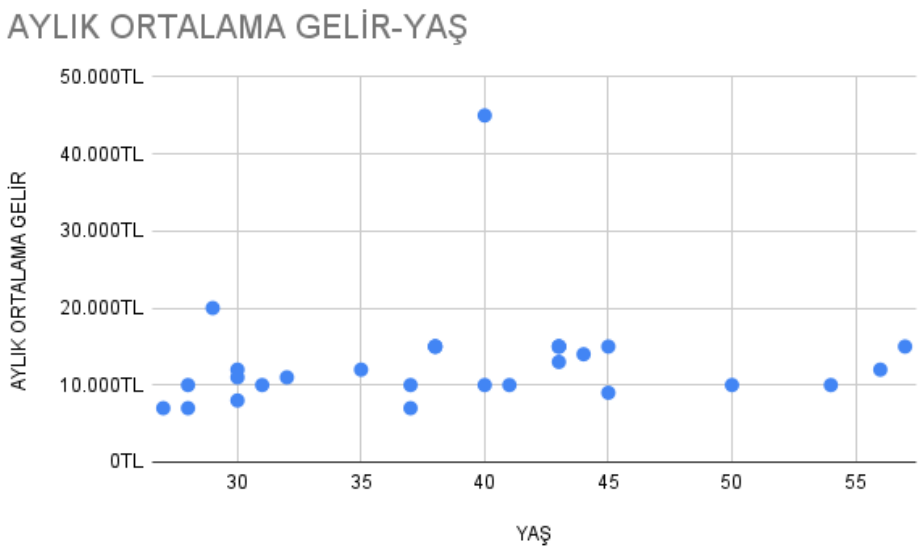
					Müd.		
O6	Kadın	35	Evli	Lisans	Otel Ön Muhasebe	Aile	12.000TL
O7	Erkek	43	Bekar	Önlisans	Otel Müdürü	Yok	15.000TL
O8	Erkek	38	Evli	Lisans	Otel Muhasebe Müdürü	Aile	15.000TL
O9	Erkek	30	Bekar	Lisans	Otel Satın Alma Müdürü	Yok	8.000TL
O10	Erkek	40	Evli	Lisans	Otel Genel Müdürü	Aile	45.000TL
O11	Erkek	57	Evli	Lise	Otel Kat Hizm.Müdürü	Aile	15.000TL
O12	Erkek	30	Bekar	Lise	Otel Teknik Müdürü	Yok	12.000TL
O13	Erkek	45	Evli	Lise	Otel Servis Kaptanı	Aile	9.000TL
O14	Kadın	28	Bekar	Lise	Otel Servisi	Yok	7.000TL
O15	Kadın	37	Bekar	Önlisans	Otel Yemekhane Sorumlusu	Aile	7.000TL

Grafik 1

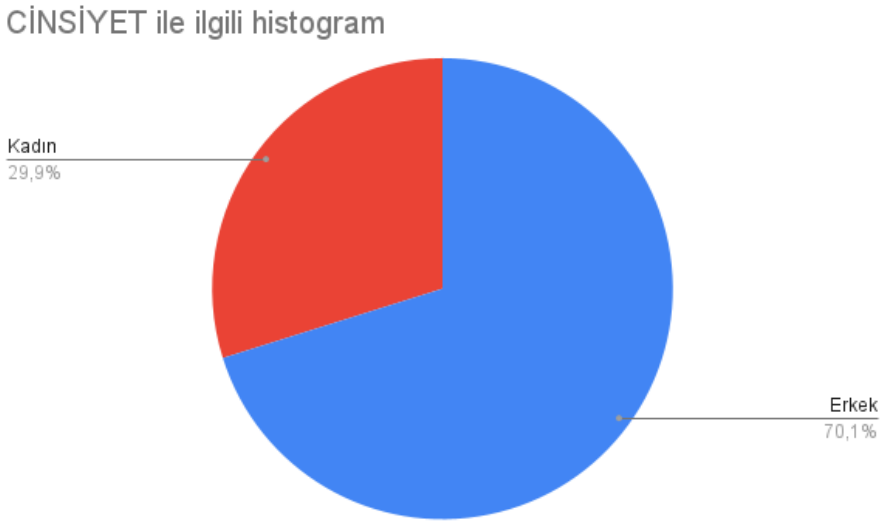
Grafikte katılımcıların eğitim durumları verilmekte olup %20'sinin Lise %43,3'ünün Lisans %23,3'ünün Önlisans ve %13,3 ünün Yüksek Lisans mezunu olduğu belirtilmiştir.

Grafik 2

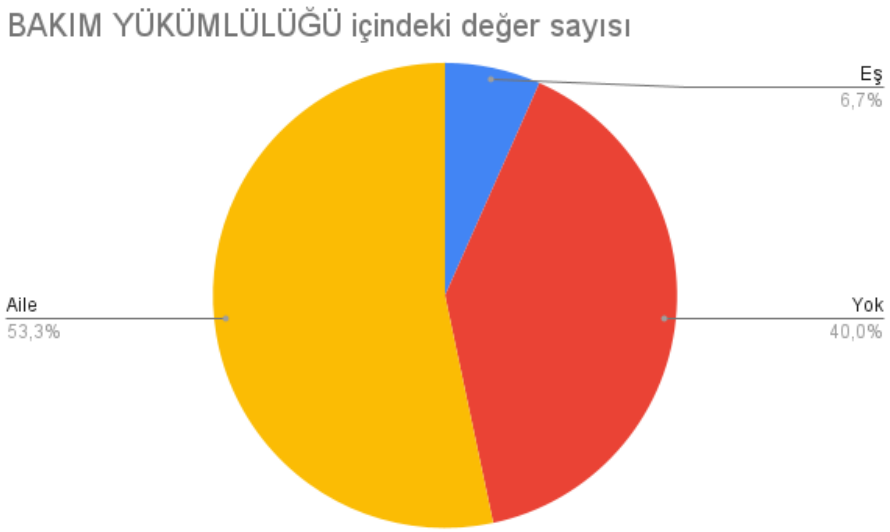
Grafikte gösterildiği gibi çalışan katılımcıların maaşları 10.000TL ve 20.000 TL Aralığında değişiklik göstermektedir.

Grafik 3

Katılımcıların cinsiyetlerinin %29,9'unun Kadın, %70,1'inin Erkek olduğu gözlemlenmiştir.

Grafik 4

Çalışanların bakım yükümlülüğü grafikte de belirtildiği gibi %40'ının bakım yükümlülüğü bulunmamakta, %53,3'ünün Aile, %6,7'sinin Eş yükümlülüğü gösterilmektedir.

Grafik 5

Grafiğe göre çalışan katılımcıların medeni durumlarının yüzdelik olarak eşit olduğu gözlemlenmiştir. %50'sinin Bekar, %50'sinin evli olduğu gözlemlenmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Toplumları toplum yapan, o toplumu oluşturan bireylerdir. Bireyleri birey yapan hususlar ise eğitim, insani gelişim ve eylemleridir. İnsanı güçlü kılan şeyin çalışma, ahlak ve iyi bir psikolojik hale sahip olmak olduğu anlayışından yola çıkarsak bu çalışmada da anlatıldığı üzere yaratılışı gereği insanın çeşitli ihtiyaçları vardır. İnsan ihtiyaçları sağlandığı ölçüde huzurlu ve mutludur. Devletlerin görevi ve sorumlulukları nasıl tartışmasız vatandaşına hizmet üretmek ve buna ilişkin sosyal sorumluluk ise vatandaşa düşen de kendisini geliştirmek, eğitim ve kişisel – sosyal gelişim odaklı olmaktır.

Sosyal güvenlik hakkı, ülke için yaş, cinsiyet, ırk inanç ayrımı gözetmeksizin hiçbir birey bu haktan mahrum bırakılamaz. Başta çocuklar, kadınlar ve dezavantajlı gruplar bu hakka sahip olmalıdır. İnsanın layık olduğu şekilde yaşaması için, yaşam standardının artırılması zorunludur. Küreselleşme, teknolojik yenilikler, kapitalist düzenler hayatın daha zor bir hal alması, sağlık giderlerinin giderek pahalılaşması bazı grupları sistemin dışına itmektedir. Aktif iş dünyasında çalışanların en büyük sorunlarından biri de iş kazaları olarak tespit edilmiştir

İş kazalarının önlenmesi için pek çok yasal düzenleme yapılmıştır .Fakat bu düzenlemelerin çok başarıya ulaşamadığı yapılan istatistiklerden anlaşılmaktadır .Yapılan araştırmalar göstermiştir ki işin teknik boyutu kadar çalışanların düzensiz davranışlarının da iş kazalarında çok etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu noktadaki en önemli kavram güvenlik kültürüdür. Bunu etkileyen sebeplerde eğitim düzeyi, algı düzeyleri, fiziki stres inançlar, duygular yöneticilerin tutum ve davranışları, güvenlik iletişimi ve raporlama iş kazalarında çok etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır.(Dursun, 2011).

Ülkelerin gelir düzeylerine göre sosyal güvenlik hakları değişime uğramaktadır. Gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülke insanları bu durumdan fazlasıyla olumsuz etkilenmiştir. Eğitim seviyesinin yükselmesi ve artması sosyal güvenlik konusunda insanların bilinçlenmesini sağlamıştır. Kötü çalışma koşulları, emeğin karşılığının alınmaması, belli bir yaşam standardının sunulmaması kişide geleceğe olumsuz bir

bakış açısı, kaygı, göç, sorunlu kişilikleri, mutsuz, kavgacı, hoşgörüsüz bozulan toplum yapılarını beraberinde getirmiştir. Bu durumu değiştirecek olan bireyden topluma ,çalışma ortamından kurumlara motivasyon ,vizyon ,bakış açısı farkındalığı sağlamak eğitim ve gelişim odaklı olmaktır.

Gelişmiş ülkelerin sistemlerine bakıldığında ise bu durumu güzelleştiren Sosyal güvenlik sistemi içerisindeki sosyal hizmet ve sosyal yardım uygulamaları bireylerde olumlu etkilere yol açmıştır. Toplumu güvende hissetme iyi olma haline dönüştürdüğü gözlemlenmiştir. Sosyal bütünleşmeyi beraberinde getiren sosyal güvenlik sistemi ,bireyin geleceğiyle ilgili karar vermesini, huzur ortamını da sosyal hizmet desteğiyle sağlamaktadır.

İhtiyaçlar, motivasyonel süreçlerin başlangıç noktası olduğu düşünülürse fizyolojik ihtiyaçlar insanın genetik yapısıyla bağlantılı olduğu Psiko sosyal ihtiyaçlar ise kişiden kişiye değişen ,toplumdan topluma değişen ihtiyaçlardır .Her durumda motivasyonel davranışın kaynaği ihtiyaçtır.(Karapınar,2008).

Çalışanda en etkili faktörün ihtiyaç olduğundan yola çıkılırsa bu durumu etkileyen ikinci faktöründe kamusal alan ve özel sektör olduğu gözlemlenmiştir. Kamuda çalışanların kendini devlet güvencesinde hissettiği ,özel sektörde çalışanın ise şartlar ne kadar iyi olursa olsun geleceğe kaygıyla bakma durumu psikolojik olarak tespit edilmiştir. Sosyal güvenlik sisteminin Sağlık uygulamalarını esas alması, çalışanı ve yakınlarını koruma altına alma stratejisi de yine çalışanı olumlu yönde etkilemektedir.

Finansal açıdan sürdürülebilmesi, sağladığı haklar bakımından adil, eşit ve etkin olması sosyal güvenlik açısından önemli bir sorumluluktur. Yaşanan sıkıntılar tam anlamıyla giderilememiş olsa dahi azımsanamayacak derecede önemli gelişmeler ülkemiz açısından yaşanmaktadır.

Son olarak Alıcı'nn derlediği 'Hayata Yön Veren Öyküler' isimli eserinde şu sözler geçer : "Dünyadaki insanların en huzurlusu, en az bencil olanı ve paylaşanıdır. Çok kötü bir hastalığı bertaraf etmeye çalışan bilim insanı, cehaletle savaşan öğretmen, barış için çalışan devlet adamı, hak ve adaletle mücadele eden hukukçu, çocuklarını ahlaki değerlerden yoksun bırakmayan anne babadır. Amacı uğrunda doğruluktan şaşmayan bir kişi, derin bir mutluluğa kavuşur." (Alıcı, 2004, s.246)

EK 1

SOSYAL GÜVENLİK VE PSİKOLOJİSİNE İLİŞKİN SORULAR FORMU

Psikolojik Etkiler ve psikolog Görüşmesi:

1.Sosyal Güvenlik sisteminin insan psikolojisine mevcut sistemden yola çıkarak olumlu ve olumsuz etkilerini anlatır mısınız?

2. Türkiye'deki sistemle ilgili söylemek istedikleriniz nelerdir?

3.Sosyal Güvenlik açısından bakıldığında ruhsal boyut ne durumdadır?

4. Bu noktada psikoloğa dahi gitmekten imtina eden bir toplum için ne gibi yaptırımlar getirilebilir?

Sosyal Güvenlik Uzmanı ile Mülakat:

1.Türkiye'deki Sosyal Güvenlik Sisteminden işleyişten bahseder misiniz?

2.Son yıllardaki olumlu çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

3.Gözlemlediğiniz psikolojik etkiler nelerdir?

4.Peki bu mesele bazında, sosyal devlet olmayı başaran ülkelere göz atılırsa sorumluluk bilincinde azalma, sırtını devlete dayama, tembellik düşüncesinde olan tüketim toplumlarına ne diyorsunuz?

EK 2

DERİNLEMESİNE MÜLAKAT

1. Kendinizden kısaca bahseder misiniz? (Yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek)

2. Sosyal güvenlik sisteminin size psikolojik etkileri olduğunu düşünüyor musunuz? Varsa nelerdir?(Olumlu/olumsuz)

3.Sosyal güvenlik sistemi olmasaydı sizce işinize etkileri ne olurdu?

4. Çalıştığınız sektör için sosyal güvenlik sisteminin olanaklarını değerlendirir misiniz? (katkılar-yetersizlikler)

5. Ülkemizi diğer ülkelerin sosyal güvenlik sistemiyle kıyaslandığında sektörünüz açısından yeterli buluyor musunuz?

6. Sektörünüzü göz önüne aldığınızda, sosyal güvenlik sisteminin çalışanı koruma altına alma stratejisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

7. Sosyal güvenlik sistemini düşündüğünüzde sosyal güvenlik reformunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Gerileme/ilerleme

8. Sosyal güvenlik sistemi açısından baktığınızda, emekli olacağınız dönemi göz önüne aldığınızda güvence altında (maddi-manevi) olacağınızı düşünüyor musunuz?

9. Ortalama bir insan ömrü ele alındığında bunun çok büyük bir kısmının çalışarak geçmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

10. Yapmakta olduğunuz sosyal güvenlik sistemi ve uygulamalarını düşündüğünüzde işinizi/mesleğinizi ilerleyen yıllarda da yapmayı düşünür müsünüz?

11. Sosyal güvenlik sistemine göre engelli çalışanlara yönelik yapılan uygulamaları/politikaları yeterli görüyor musunuz?

12.Sektörünüzü sosyal sigorta açısından değerlendirdiğinizde iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

13.Sektörünüz açısından genel olarak değerlendirdiğinizde, sağlanan sosyal yardımlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

14. Sektörünüz açısından genel olarak değerlendirdiğinizde, sosyal bakım uygulamalarını nasıl değerlendirirsiniz?

15. Sektörünüz açısından işsizlik sigortası şartlarını nasıl değerlendirirsiniz?

16.Sosyal güvenlik sisteminin iş güvencesi ve iş güvencesizliği ile ilişkisi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Kaynakça

(tarih yok). “Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2018 - United Kingdom.” Social Security, 2018, https://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/ssptw/2018-2019/europe/united-kingdom.html. Accessed 10 December 2022. adresinden alınmıştır

(tarih yok). “Social Security Lump Sum Death Payment.” Benefits.gov, https://www.benefits.gov/benefit/4392. Accessed 10 December 2022. adresinden alınmıştır

(tarih yok). “Social Security in Japan.” MOFA: Social Security in Japan, https://www.mofa.go.jp/j_info/japan/socsec/maruo/maruo_5.html. Erişim 11 Aralık 2022. adresinden alınmıştır

İnsan Hakları Bildirgesi. (1948). *İnsan Hakları Bildirgesi.*

Resmi Gazete.TBMM. (2006). *Sosyal Sigorta ve Genel Sağlık*.

(2022). “West Virginia Supplemental Nutrition Assistance Program (SNAP).” Benefits.gov, https://www.benefits.gov/benefit/4583. adresinden alınmıştır

“Sosyal Güvenlik Kurumu.” Sosyal Güvenlik Kurumu. (2022, Mayıs 15). https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/c48be498-1e9c-4465-b7cd-fdfe15784589/Emekli-Kavrami-2022-05-15-05-14-44. Erişim 14 Aralık 2022 adresinden alınmıştır

“Supplemental Security Income (SSI). (2022). https://www.benefits.gov/benefit/4412. adresinden alınmıştır

Akyüz, F. (2008). Türkiyede Sosyal güvenlik Sisteminde Yapısal dönüşüm:Eleştirel bir Analiz.

Alıcı, A. (2004). *Hayata Yön Veren Öyküler*. İSTANBUL: EPSİLON YAYINEVİ.

Alper, Y. (2016). *Sosyal Sigortalar Hukuku kitabı.*

Altın. (2010). Sosayal Güvenlik Sistem ve Türkiye Sosyal Güvenlik Sisteminin Süreç Analizi.

Arslan, H. (2015). Ahilik Teşkilatının Sosyo İktisadi Yapısı ve Örneklik Değeri.

Arslan, H. (2021). Uluslararası Ahilik Algısı Sempozyumu. İstanbul.

Atılgan, A. (2016). *Neo-Liberal Dönemde Sosyal Güvenlik.* İstanbul.

Aydoğan, M. (2020). *İngiltere'de Sosyal Güvenlik Sistemindeki Gelişmeler ve Uygulamalar*.

Bakanlığı, T. (2018). Sosyal Güvenlik Sisteminin Sürdürlebilirliği.

Bakanlığı, T. (2018). Sosyal Güvenlik Sisteminin Sürdürülebilirliği.

Burhanettin Uysal, M. A. (2019). *Mobıng İle Çalışan Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* BMIJ: https://www.bmij.org/index.php/1/article/view/1066 adresinden alınmıştır

Cansız, H. O. (2019). Öğretmenlerin Mesleki İmajlarının İş Doyumlarına Etkisi.

Clasen, J. (2016). Avrupa Sosyal Güvenliğinde Değişen İlkeler.

Çalışır. (2021). Sosyal güvenliğe giriş.

Çırak, M. (2017). Türk Sosyal Güvenlik Sistemi İçinde Bireysel Emeklilik Sisteminin Konumu ve İşlevi.

Demirel, Y. v. (2017). “Sosyal Destek ve Psikolojik Güçlendirmenin Duygusal Tükenmişlik Üzerine Etkisi.”.

Dr. Serdat Kula, D. B. (2015). Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Bağlamında Toplumda Bireylerin Güvenlik Algısı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki.

Durdu, Z. Ç. (2015). Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin Emek Ve Toplum. *Emek Ve Toplum Dergisi*.

Dursun, S. (2011). Türkiye'de iş kazaları ve iş kazalarını önlemede güvenlik kültürünün sağlanması ve geliştirilmesi.

Göçmen, M. (2018). Türkiyede'ki Sosyal güvenlik sisteminde hizmet Tespiti.

Göçmen, M. (2018). Türkiye'deki Sosyal Güvenlik Sisteminde Hizmet Tespiti.

Gül, S. (2006). *Sosyal Devlet Bitti,Yaşasın Piyasa.* ANKARA.

Güler. (2009). Luthans ve diğ.,2006'dan.

İzgi, B. B. (2008). Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Son Gelişmeler.

Kadir, A. (1997). Avrupa birliği Sosyal güvenlik Hukuku,Kamu işletmeleri İşverenleri Sendikası. ANKARA.

Karapınar, A. (2008). "Psikoloji, İnsan Bilimleri ve Felsefe.".

Keleş, H. (2011). Pozitif Psikolojik Sermaye: Tanımı, Bileşenleri ve Örgüt Yönetimine Etkileri.

Koç, D. H. (2022). SGK Psikolojik Etkiler. (D. Kandemir, Röportaj Yapan) İSTANBUL.

Kula, S. D. (2015). Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Bağlamında Toplumda Bireylerin Güvenlik Algısı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi.*

Levent, R. (2013). *Dünyada ve Türkiye de Sosyal güvenliğin Gelişimi.*

Levent, R. (2013). *Sosyal guvenlik.com.dunyada ve Türkiye'de sosyal güvenliğin gelişimi.*

Öksüz, D. (2022). Sosyal güvenlik sistemi. (D. KANDEMİR, Röportaj Yapan)

Özdemir, S. (2004). *Refah Devleti ve üstlendiği Görevler Üzerine Bir İnceleme.* İSTANBUL.

Özmen, Z. (2017). Avrupa'da Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

SGK. (tarih yok). https://www.sgk.gov.tr/ adresinden alınmıştır

Sofuoğlu, K. (2019). Türkiyede Sosyal Güvenlik Sisteminin Yeniden Yapılanması.

Süngü, Y. (2006-2007). Sosyal Güvenlik Reformunun Gelir Dağılımı Üzerinde Etkisi.

Talas, C. (1979). *Sosyal Ekonomi.S Yayınları.* ANKARA.

TBMM. (2006, 5 31). Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık. RESMİ GAZETE.

Tepekule, U. (tarih yok). "Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin Yeniden Yapılandırılması Çerçevesinde Reform Sürecinin Değerlendirilmesi.".

Turan, Y. (1972). *Sosyal Güvenlik Kavramı.* İSTANBUL.

Ulutürk, S. &. (2009). Sosyal Güvenlik: Teori, Dönüşüm ve Türkiye Uygulaması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. .*

Yazıcı, G. (2020). Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde İşsizlik Uygulamalarının Değerlendirilmesi.

Yılmaz, T. Z. (2011). "Demografik Dönüşümünün Türk Sosyal Güvenlik Sistemine Etkisi.".

Yılmaz, Z. (2011). Demografik Dönüşümün Türk Sosyal Güvenlik Sistemine Etkisi.